

Eksempler på højmesse april 1990

Redaktionelt forord

Efterfølgende arbejdsrapport er udarbejdet i foråret 1990 i tilknytning til et forslag til højmesseordning, der var opdelt i fire hoveddele, sådan som det også er tilfældet i den autoriserede ordning fra 1992: *Indledning* (I), *Ordet* (II), *Nadver* (III) og *Afslutning* (IV).

Desuden var der to eller et alternativer for hver hoveddel, sådan at man lokalt kunne vælge at sammensætte en højmesseordning på flere forskellige måder inden for en fælles hovedstruktur og en fælles alterbog.

Indledningens alternativ A indeholdt et »Herre, forbarm dig« (Kyrie) og Lovsangen (Gloria) og svarer i alt væsentligt til note i i den senere autoriserede højmesseordning fra 1992. Indledningens alternativ B havde i stedet for indgangsbønnen det lille litani og absolution. En tilsvarende mulighed er bevaret i den autoriserede skriftemålsritual fra 1992, hvor der er et ritual for »Syndsbekendelse og absolution i gudstjenestens indledning«.

I Ordet havde normalordningen tre læsninger med to varianter: Enten GT – Epistel – Evangelium, eller GT/Epistel – Evangelium – Evangelium. Her blev evangeliet (prædiketeksten) altid læst fra prædikestolen. I alternativ A var der kun to læsninger, og evangeliet kunne læses fra alter eller fra prædikestol. I store træk svarer det til note 2 (Ordning med to bibelske læsninger) i den senere autoriserede højmesseordning fra 1992.

Som nadverliturgi var der i normalordningen to varianter: Enten 1912-ritualet eller liturgikommissionens forslag til udvidet nadverliturgi. Som alternativ A var der en nadverliturgi med mulighed for nadverbønner, der varierer med kirkeåret (ligesom i

Prøveritualbogen fra 1963). Alternativ B var et kort nadverritual indledt med »Kære Kristi venner« eller kun med »Opstandne Herre og frelser«. Den sidste mulighed svarer til den i 1992 autoriserede nadverbøn a, mens alternativ A fik plads i det uautoriserede alterbogstillæg.

Som alternativ A til afslutningen var der en ordning med epistel som udgangslæsning, svarende til liturgikommissionens forslag i 1985. Dette alternativ forudsatte, at første læsning havde været en gammeltestamentlig læsning, og at der kun havde været to læsninger i Ordet.

Efterfølgende arbejdsrapport blev udarbejdet for at give et konkret billede af de mulige variationsmuligheder inden for den højmesseordning, der var under overvejelse på det tidspunkt.

Denne formelle opbygning af højmesseordningen blev opgivet igen i foråret 1991, især under indtryk af en kritik for, at den foreslåede højmesseordning var et »tag-selv-bord«. De fleste af valgmulighederne er dog reelt bevaret i den autoriserede ordning fra 1992, men her i form af »noter« til højmesseordning samt supplerende tekster i det uautoriserede alterbogstillæg.

For at give et mere præcist indtryk af den højmesseordning, der dengang var under overvejelse, har jeg tilføjet en skematisk oversigt. Og forslaget til højmesseordning, som det så ud dengang, er tilføjet som bilag.

Holger Villadsen, april 2009

Indhold

Skematisk oversigt	2
Eksempel 1: Normalordning	5
Eksempel 2: Biskoppernes Vejledning 1955	8
Eksempel 3: Foreløbige Ændringer 1973	9
Eksempel 4: Alterbogsforslag 1985	12
Eksempel 5: Prøveritualbog 1963	15
Eksempel 6: Klassisk	19
Eksempel 7: Kort gudstjeneste	22
Eksempel 8: Med syndsbebekendelse	24
Eksempel 9: Et andet eksempel	27
Eksempel 10: Uden nadver	29
Eksempel 11: Uden nadver (1973)	31
Eksempel 12: Uden nadver (1963)	33
Eksempel 13: Uden nadver	35
Eksempel 14: Musikgudstjeneste	37
Eksempel 15: Børnegudstjeneste	39
Bilag: Forslag til højmesseordning, april 1990	43

SKEMATISK OVERSIGT

I. Indledning

1. Indgang (Præludium)
2. Indgangsbøn
3. Indgangssalme
4. Hilsen
5. Kollektbøn

Alternativ a (med Kyrie og Gloria)

- (1a) Indgang (Præludium)
- (2a) Indgangsbøn (*ind- og udgangsbøn kan bortfalde*)
- (3a) Indgangssalme
»Herre, forbarm dig« (Kyrie)
- Lovsangen (Gloria)
- (4a) Hilsen
- (5a) Kollektbøn

Alternativ b (med litani/skriftemål)

- (1b) Indgang (Præludium)
- (2b) Indgangsbøn (lille litani)
- (3b) Indgangssalme
- (4b) Hilsen
- (5b) Kollektbøn

II. Ordet

6. Første læsning
7. Salme mellem læsningerne
8. Anden læsning
9. Trosbekendelse / Dåb
10. Salme før prædikenen
11. Evangelielæsning og prædiken
12. Kirkebøn
13. Salme efter prædikenen

Alternativ a

- (6a) Første læsning (GT eller epistel)
- (7a) Salme mellem læsningerne
- (8a) Evangelium
- (9a) Trosbekendelse
- (10a) Salme før prædikenen
- (11a) Prædiken
- (12a) Kirkebøn
- (13a) Salme efter prædikenen

III. Nadver

14. Nadverbøn
15. Fadervor
16. Indstiftelsesordene
17. Nadvermåltidet

Alternativ a (lang)

- (14a) Nadverbøn (m. helligsang)
- (15a) Fadervor
- (16a) Indstiftelsesordene
- (17a) Nadvermåltidet

Alternativ b (kort)

- (14b) Nadverindledning
- (15b) Fadervor
- (16b) Indstiftelsesordene
- (17b) Nadvermåltidet

IV. Afslutning

18. Slutningskollekt

19. Velsignelse

20. Udgangssalme

21. Udgangsbøn

22. Udgang (Postludium)

Alternativ a

(18a) Slutningskollekt

Udgangslæsning

(19a) Velsignelse

(20a) Udgangssalme

(21a) Udgangsbøn

(22a) Udgang (Postludium)

EKSEMPLER

på forskellige gudstjenestemuligheder
inden for højmesseordningen

Et antal illustrerende eksempler
- dog langt fra udtømmende.

Eksempel 1: Normalordning

Indledning: normal. Ordet: normal. Nadver: normal. Afslutning: normal.

Læsninger: GT - epistel - evangelium (alle fra samme række).

I. INDLEDNING

1. Indgang (Præludium)

2. Indgangsbøn

Indgangsbønnen læses af kirkesangeren, kordegnen eller et andet medlem af menigheden. Under bønnen knæler præsten ved alteret.

Lad os alle bede!

Herre, jeg er kommet ind i dette dit hus for at høre, hvad du, Gud Fader, min skaber, du Herre Jesus, min frelser, du gode Helligånd, i liv og død min trøster, vil tale til mig. Herre, oplad nu ved din Helligånd for Jesu Kristi skyld mit hjerte, at jeg af dit ord kan lære at sørge over mine synder og at tro i liv og død på Jesus og hver dag forbedre mig i et helligt liv og levned. Det høre og bønføre Gud, ved Jesus Kristus. Amen.

3. Indgangssalme

4. Hilsen

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Herren være med jer!

Menigheden svarer:

Og med din ånd!

5. Kollektbøn

Veit Dietrich-kollekt

II. ORDET

6. Første læsning

fra Det gamle Testamente.

7. Salme mellem læsningerne

8. Anden læsning

fra Det nye Testamente (epistel).

9. Døb

Såfremt der er dåb i gudstjenesten, holdes den på dette sted. Dåben indledes med en dåbssalme efter Anden læsning (pkt. 8). Efter dåben synges Salmen før prædiken (pkt. 10).

10. Salme før prædiken

11. Evangelielæsning og prædiken

På prædikestolen indleder præsten evangelielæsningen med at sige:

Dette hellige evangelium skriver evangelisten . . .

Menigheden rejser sig og svarer:

Gud være lovet for sit glædelige budskab.

Evangeliet læses derefter af præsten.

Efter evangelielæsningen siges trosbekendelsen af præsten, eller af præst og menighed i fællesskab.

Vi forsager Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen.

Vi tror på Gud Fader(den apostolske trosbekendelse).

HV: Når der kun læses et evangelium og det læses fra prædikestolen, forekommer det mig bedst at benytte muligheden for at knytte trosbekendelsen til evangelielæsningen.

Derefter sætter menigheden sig og prædiken følger.

Prædiken afsluttes med lovprisning:

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, Søn og Helligånd, du, som var, er og bliver én sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen.

12. Kirkebøn

Kirkebønnen bedes fra prædikestolen i tilknytning til prædikenen.

Præsten er frit stillet med hensyn til kirkebønnens ordlyd, men kan benytte nedenstående bøn, der er vejledende for bønnens indhold:

.....

Efter kirkebønnen (eller prædikenen) gives meddelelser og bekendtgørelser.

På prædikestolen sluttes med den apostolske velsignelse, hvorunder menigheden står op:

Lad os med apostlen tilønske hinanden:

Vor Herres Jesu Kristi nåde, Guds kærlighed og Helligåndens fællesskab være med os alle. Amen.

13. Salme efter prædikenen

Under salmen efter prædikenen går præsten for alteret.

III. NADVER

14. Nadverbøn

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Opløft jeres hjerter til Herren! Lad os prise Hans navn!

Præsten fortsætter (vendt mod alteret):

Hellig, hellig, hellig er Herren, Gud den almægtige,

Han som var, og som er, og som kommer.

Menigheden:

Hosianna i det højeste!

Præsten:

Velsignet være Han, som kommer i Herrens navn.

Menigheden:

Hosianna i det højeste!

Menigheden synger:

O, du Guds Lam!

Præsten siger eller messer:

Opstandne Herre og frelser, du som selv er til stede iblandt os med al din kærligheds rigdom ligesom du er ét med Faderen.

Menigheden synger:

Amen.

15. Fadervor

Præsten, eller præst og menighed i fællesskab:

Fader vor, du som er i himlen,

.....Thi dit er riget og magten og æren i evighed!

Menigheden:

Amen.

16. Indstiftelsesordene

Præsten fortsætter med at læse eller messe indstiftelsesordene. Herunder står menigheden op.

Ved NB tager præsten disken, henholdsvis kalken, og holder dem, mens pågældende afsnit læses eller messes. Præsten kan herunder vende sig mod menigheden.

Vor Herre Jesus Kristus i den nat, da han blev forrådt, tog brødet (NB), takkede ogihukommelse.«

17. Nadvermåltidet

Efter indstiftelsesordene går nadvergæsterne op til alteret og knæler ved alterbordet.

Efter hvert bord siger præsten:

Den korsfæstede og opstandne frelser, vor Herre Jesus Kristus, som nu har givet jer sit hellige legeme og blod, hvormed han har gjort fyldest for alle jeres/vore synder, han styrke og opholde jer derved i en sand tro til det evige liv!

Fred være med jer!

Under fredsønsket gør præsten korstegn med kalken.

Under uddelingen kan der synges en salme, der kan spilles orgelmusik, eller der kan være stilhed.

Efter uddelingen går nadvergæsterne tilbage til deres pladser, og der kan synges en salme.

IV. AFSLUTNING

18. Slutningskollekt

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Lad os alle bede!

Slutningskollekten læses eller messes derefter af præsten (vendt mod alteret):

Efter nadver

Vi takker dig, Herre vor Gud, almægtige Fader, fordi du i din barmhjertighed vederkvæger os med disse livsalige gaver. Vi beder dig, at du vil lade dine gaver komme os rettelig til gode, til at styrke vor tro, grundfæste vort håb og gøre den indbyrdes kærlighed levende iblandt os, for din Søns, Jesu Kristi, vor Herres skyld.

Menigheden svarer efter slutningskollekten:

Amen.

19. Velsignelse

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Herren være med jer!

Menigheden svarer:

Og med din ånd!

Menigheden står op under velsignelsen, mens præsten siger:

Herren velsigne dig og bevare dig.

Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig.

Herren løfte sit åsyn på dig og give dig fred.

Menigheden svarer:

Amen. Amen. Amen.

Under velsignelsen kan præsten løfte armene og afslutte med korstegn.

20. Udgangssalme

21. Udgangsbøn

Udgangsbønnen læses af kirkesangeren, kordegnen eller et andet medlem af menigheden. Under bønnen knæler præsten ved alteret.

Lad os alle bede!

Herre, jeg takker dig af hele mit hjerte, fordi du har lært mig, hvad du vil, at jeg skal gøre. Hjælp mig nu, min Gud, ved din Helligånd for Jesu Kristi skyld, at jeg må bevare dit ord i et rent hjerte, deraf i troen styrkes, i et helligt levned forbedres og mig derved i liv og død trøste. Amen.

22. Udgang (Postludium)

Eksempel 2: Gammel ordning svarende til biskoppernes vejledning 1955

Indledning: normal. Ordet: normal. Nadver: normal. Afslutning: normal.

Læsninger: Epistel - evangelium (fra modsatte række) - evangelium.

Eksempel 1 og 2 anvender de samme valgmuligheder inden for højmesseordningens fire hoveddele, og det kræver derfor ikke menighedsrådets tilslutning at gå fra den ene variant til den anden. Men der er dog så store forskelle mellem de to eksempler, at det ikke vil være godt skifte fra søndag til søndag mellem eksempel 1 og 2.

I. INDLEDNING

Som eksempel 1.

II. ORDET

6. Første læsning

fra Det nye Testamente (epistel).

7. Salme mellem læsningerne

8. Anden læsning

fra Det nye Testamente: Evangeliet fra den modsatte række.

Præsten siger eller messer:

Dette hellige evangelium skriver evangelisten . . .

Menigheden rejser sig og svarer:

Gud være lovet for sit glædelige budskab.

Evangeliet læses derefter af præsten.

HV: På nuværende tidspunkt er der kommet uorden i bestemmelserne om indledning til evangelielæsningen. Der står ikke længere noget om, at ovenstående indledning til evangelielæsningen skal anvendes ved anden læsningen fra alteret, hvis denne læsning er en evangelielæsning.

9. Trosbekendelse / Dåb

Trosbekendelsen siges eller synges af præsten, eller af præst og menighed i fællesskab.

Menigheden står op.

Vi forsager Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen.

(Den apostolske trosbekendelse)

Såfremt der er dåb i gudstjenesten, holdes den på dette sted, og den fælles trosbekendelse bortfalder. Dåben indledes med en dåbssalme efter Anden læsning (pkt. 8). Efter dåben synges Salmen før prædikenen (pkt. 10).

10. Salme før prædikenen

11. Evangelielæsning og prædiken

På prædikestolen indleder præsten med en kort bøn. Evangeliet (prædiketeksten) læses derefter af præsten, mens menigheden står op. Når læsningen er færdig sætter menigheden sig, og prædikenen følger.

Prædikenen afsluttes med lovprisning:

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, Søn og Helligånd, du, som var, er og bliver én sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen.

12. Kirkebøn

Kirkebønnen bedes fra prædikestolen i tilknytning til prædikenen.

Præsten er frit stillet med hensyn til kirkebønnens ordlyd, men kan benytte nedenstående bøn, der er vejledende for bønnens indhold:

.....

Efter kirkebønnen gives meddelelser og bekendtgørelser. På prædikestolen sluttes med den apostolske velsignelse, hvorunder menigheden står op:

Lad os med apostlen tilønske hinanden:

Vor Herres Jesu Kristi nåde, Guds kærlighed og Helligåndens fællesskab være med os alle. Amen.

13. Salme efter prædiken

Under salmen efter prædiken går præsten for alteret.

III. NADVER

Som eksempel 1

IV. AFSLUTNING

Som eksempel 1

Eksempel 3: Gudstjeneste svarende til Foreløbige Ændringer 1972/73

Indledning: normal. Ordet: alternativ A. Nadver: alternativ B. Afslutning: normal.

2 læsninger: GT/NT - evangelium.

I. INDLEDNING

1. Indgang (Præludium)

2. Indgangsbøn

Lad os alle bede!

Herre, vi er kommet ind i dit hus for at høre, hvad du vil tale til os. Opluk nu ved din Helligånd vore hjerter, så vi af dit ord kan lære at angre vore synder, tro på Jesus Kristus og hver dag forbedre os. Herre, hør vor bøn.

3. Indgangssalme

4. Hilsen

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Herren være med jer!

Menigheden svarer:

Og Herren være med dig!

5. Kollektbøn

Veit Dietrich-kollekt, med udnyttelse af muligheden for periodekollekt.

II. ORDET (ALTERNATIV A)

(6a) Første læsning

fra Det gamle Testamente eller Det nye Testamente (epistel).

Menigheden står op under læsningen.

HV: Det er overladt til præsten at vælge fra gang til gang, om første læsning skal være en gammeltestamentlig eller en nyttestamentlig læsning. Måske bør Alterbogen på en eller anden måde have en angivelse af, hvilken læsning der i dette tilfælde anbefales på pågældende dag, eller i pågældende kirkeårsperiode.

(7a) Salme mellem læsningerne

Såfremt der er dåb i gudstjenesten, holdes den normalt på denne salmes plads eller forud for første læsning. Når der er dåb, kan den fælles trosbekendelse udelades.

(8a) Evangelium

Præsten indleder evangelielæsningen med ordene:

Dette hellige evangelium skriver evangelisten . . .

Menigheden rejser sig og svarer:

Gud være lovet for sit glædelige budskab.

Teksten læses derefter af præsten.

(9a) Trosbekendelse

Trosbekendelsen siges eller synges af præsten, eller af præst og menighed i fællesskab. Menigheden står op.

Vi forsøger Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen.

.....

(Den apostolske trosbekendelse)

Efter trosbekendelsen svarer menigheden med amen eller (et salmevers).

(10a) Salme før prædikenen

(11a) Prædiken

Prædikenen indledes med bøn og afsluttes med lovprisning:

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, Søn og Helligånd, du, som var, er og bliver én sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen.

Efter prædikenen gives meddelelser og bekendtgørelser. På prædikestolen sluttes med den apostolske velsignelse, hvorunder menigheden står op:

Lad os med apostlen tilønske hinanden:

Vor Herres Jesu Kristi nåde, Guds kærlighed og Helligåndens fællesskab være med os alle. Amen.

Salme efter prædikenen

Under salmen efter prædikenen går præsten for alteret.

Kirkebøn

Kirkebønnen bedes fra alteret.

Præsten er frit stillet med hensyn til kirkebønnens ordlyd, men kan benytte den tidligere anførte bøn, der er vejledende for bønnens indhold:

.....

III. NADVER (ALTERNATIV B)

Nadversalme

Fast, men frit valgt nadversalme, evt. vekslende med kirkeårets hovedperioder.

(14b) Nadverindledning

Præsten siger eller messer (vendt mod alteret):

Opstandne Herre og frelser, du som selv er til stede iblandt os med al din kærligheds rigdom! Giv os at modtage dit legeme og

blod til din ihukommelse og til stadfæstelse i troen på syndernes forladelse. Rens os fra synd og styrk os i det indre menneske, at du må bo ved troen i vore hjerter. Gør os faste i det evige livs håb. Giv os at vokse i kærligheden, for at vi med alle dine troende må blive ét i dig, ligesom du er ét med Faderen.

Menigheden synger:

Amen.

(15b) Fadervor

(16b) Indstiftelsesordene

(17b) Nadvermåltidet

Efter indstiftelsesordene går nadvergæsterne op til alteret og knæler ved alterbordet.

Præsten uddeler brødet til hver enkelt nadvergæst med ordene:

Dette er Jesu Kristi legeme.

Præsten rækker vinen til hver enkelt altergæst med ordene:

Dette er Jesu Kristi blod.

Efter hvert bord siger præsten:

Fred være med jer!

Under uddelingen kan der synges en salme, der kan spilles orgelmusik, eller der kan være stille.

Efter uddelingen går nadvergæsterne tilbage til deres pladser, og der kan synges en salme.

IV. AFSLUTNING

18. Slutningskollekt

19. Velsignelse

20. Udgangssalme

21. Udgangsbøn

Lad os alle bede!

Herre, vi takker dig, fordi du har lært os, hvad du vil, at vi skal gøre: holde fast ved dit ord og derved styrkes i troen, forbedres dag for dag og trøstes i liv og død.

Herre, hør vor bøn.

22. Udgang (Postludium)

Eksempel 4: Svarende til Alterbogsfor- slaget 1985

Indledning: Normal. Ordet: Alternativ A. Nadver: Normal. Af-
slutning: Alternativ A.

Læsninger: GT - evangelium - epistel.

I. INDLEDNING

1. Indgang (Præludium)

2. Indgangsbøn

fra alterbogstillægget, hvor indgangsbønnen fra 1985 anføres i en eller anden form sammen med kollektterne fra 1985. Anvendelse forudsætter beslutning på et menighedsrådsmøde samt enighed mellem præst og menighedsråd.

3. Indgangssalme

4. Hilsen

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Herren være med jer!

Menigheden svarer:

Og Herren være med dig!

5. Kollektbøn

Kollektbøn fra Alterbogsforslaget 1985, som anføres i Alterbogstillægget. Anvendelse forudsætter beslutning på et menighedsrådsmøde og enighed mellem præst og menighedsråd. Anvendelse forpligter ikke kommende præster i sognet.

II. ORDET (ALTERNATIV A)

(6a) Første læsning

fra Det gamle Testamente. Menigheden står op under læsningen.

(7a) Salme mellem læsningerne

Såfremt der er dåb i gudstjenesten, holdes den normalt på denne salmes plads eller forud for første læsning. Når der er dåb, kan den fælles trosbekendelse udelades.

(8a) Evangelium

Præsten indleder evangelielæsningen med ordene:

Dette hellige evangelium skriver evangelisten . . .

Menigheden rejser sig og svarer:

Gud være lovet for sit glædelige budskab.

Teksten læses derefter af præsten.

(9a) Trosbekendelse

Trosbekendelsen siges eller synges af præsten, eller af præst og menighed i fællesskab. Menigheden står op. Efter trosbekendelsen svarer menigheden med amen eller (et salmevers).

(10a) Salme før prædikenen

(11a) Prædiken

Prædikenen indledes med bøn og afsluttes med lovprisning:

(12a) Kirkebøn

Kirkebønnen bedes fra prædikestolen umiddelbart efter prædikenen.

Præsten er frit stillet med hensyn til kirkebønnens ordlyd, men kan benytte den tidligere anførte bøn, der er vejledende for bønnens indhold:

Efter kirkebønnen (eller prædikenen) gives meddelelser og bekendtgørelser. På prædikestolen sluttet med den apostolske velsignelse, hvorunder menigheden står op:

(13a) Salme efter prædikenen

Under salmen efter prædikenen går præsten for alteret.

III. NADVER

14. Nadverbøn

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Opløft jeres hjerter til Herren! Lad os prise Hans navn!

Præsten fortsætter (vendt mod alteret):

Vi takker og lover dig, Gud Fader almægtige, ved Jesus Kristus, vor Herre. Du skabte himlen og hele dens hær, jorden og alt, som er derpå. Liv og ånde giver du os, mætter os daglig af din fylde. Med hele din menighed på jorden og i himlen, i kor med alle engle synger vi din herligheds lovsang:

Menigheden synger:

Hellig, hellig, hellig er Herren, Gud den almægtige.

Himlen og jorden er fuld af din herlighed

Hosianna i det højeste!

Præsten:

Velsignet være Han, som kommer i Herrens navn.

Menigheden:

Hosianna i det højeste!

Præsten siger eller messer:

Opstandne Herre og frelser, du som selv er til stede iblandt os med al din kærligheds rigdom! Giv os at modtage dit legeme og blod til din ihukommelse og til stadfæstelse i troen på syndernes forladelse. Rens os fra synd og styrk os i det indre menneske, at

du må bo ved troen i vore hjerter. Gør os faste i det evige livs håb. Giv os at vokse i kærligheden, for at vi med alle dine troende må blive ét i dig, ligesom du er ét med Faderen.

Menigheden synger:

Amen.

15. Fadervor

16. Indstiftelsesordene

17. Nadvermåltidet

Efter indstiftelsesordene går nadvergæsterne op til alteret og knæler ved alterbordet.

Præsten uddeler brødet til hver enkelt nadvergæst med ordene:

Dette er Jesu Kristi legeme.

Præsten rækker vinen til hver enkelt altergæst med ordene:

Dette er Jesu Kristi blod.

Efter hvert bord siger præsten:

Den korsfæstede og opstandne frelser, vor Herre Jesus Kristus, som nu har givet jer sit hellige legeme og blod, hvormed han har gjort fyldest for alle jeres/vore synder, han styrke og opholde jer derved i en sand tro til det evige liv!

Fred være med jer!

Under fredsønsket gør præsten korstegn med kalken.

Efter alle borde undtagen det sidste kan præsten nøjes med at sige:

Fred være med jer!

Under uddelingen kan der synges en salme (O, du Guds Lam!), der kan spilles orgelmusik, eller der kan være stilhed.

Efter uddelingen går nadvergæsterne tilbage til deres pladser, og der kan synges en salme.

IV. AFSLUTNING (ALTERNATIV A)

(18a) Slutningskollekt

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Lad os alle bede!

Slutningskollekten læses eller messes derefter af præsten (vendt mod alteret):

Efter nadver

Vi takker dig, Herre vor Gud, almægtige Fader, fordi du i din barmhjertighed vederkvæger os med disse livsalige gaver. Vi beder dig, at du vil lade dine gaver komme os rettelig til gode, til at styrke vor tro, grundfæste vort håb og gøre den indbyrdes kærlighed levende iblandt os, for din Søns, Jesu Kristi, vor Herres skyld.

Menigheden svarer efter slutningskollekten:

Amen.

Udgangslæsning

fra Det nye Testamente (epistel). Læsningen kan indledes med ordene:

Således skriver ...

Teksten læses derefter af præsten. Menigheden står op under læsningen.

Udgangslæsningen kan også læses på udgangsbønnens plads (pkt. 21).

(19a) Velsignelse

(20a) Udgangssalme

(21a) Udgangsbøn

fra alterbogstillægget, hvor udgangsbønnen fra 1985 anføres i en eller anden form sammen med kollektterne fra 1985. Anvendelse forudsætter beslutning på et menighedsrådsmøde samt enighed mellem præst og menighedsråd.

I tilknytning til udgangsbønnen, eller i stedet for udgangsbønnen, kan der være en udgangslæsning (epistel).

(22a) Udgang (Postludium)

Eksempel 5: Svarende til Prøveritualbogen 1963

Indledning: Alternativ A. Ordet: Normal. Nadver: Alternativ A. Afslutning: Normal.

Læsninger: Epistel - evangelium (fra modsatte række) - evangelium.

I. INDLEDNING (ALTERNATIV A)

(1a) Indgang (Præludium)

(2a) Indgangsbøn

Lad os alle bede !

Herre, jeg er kommet ind i dette dit hus for at høre, hvad du, Gud Fader, min skaber, du Herre Jesus, min frelser, du gode Helligånd, i liv og død min trøster, vil tale til mig.

Herre, oplad nu ved din Helligånd for Jesu Kristi skyld mit hjerte, at jeg af dit ord kan lære at sørge for mine synder og at tro i liv og død på Jesus og hver dag forbedre mig i et helligt liv og levned. Det høre og bønføre Gud, ved Jesus Kristus. Amen.

(3a) Indgangssalme

"Herre, forbarm dig" (Kyrie)

Siges eller synges som vekselbøn mellem P (= præst eller forsanger) og M (= menigheden)

P Herre, Gud Fader i himlen!

M Forbarm dig over os!

P Herre Jesus, vor frelser!

M Forbarm dig over os!

P Herre Gud Helligånd, vort lys og vor trøst!

M Forbarm dig over os!

Lovsangen (Gloria)

(Udelades normalt i fastetiden)

Præsten:

Ære være Gud i det højeste! og fred på jorden, i mennesker velbehag!

Menigheden synger (stående) følgende vers eller et andet vers fra Den Danske Salmebog nr. 360:

Aleneste Gud i Himmerig

.....
(DDS 360, vers 1)

(4a) Hilsen

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Herren være med jer!

Menigheden svarer:

Og med din ånd!

Note: Det er et lidt svagt punkt i denne ordning, at præstens indledende hilsen kommer efter, at han/hun har "haft ordet" i forbindelse med Kyrie og/eller Gloria.

(5a) Kollektbøn

Missalekollekt fra Alterbogen.

II. ORDET

6. Første læsning

fra Det nye Testamente (epistel).

7. Salme mellem læsningerne

8. Anden læsning

fra Det nye Testamente: evangeliet fra den modsatte række.

P Dette hellige evangelium skriver evangelisten
M Gud være lovet for sit glædelige budskab.

9. Trosbekendelse / Dåb

Trosbekendelsen siges eller synges af præsten, eller af præst og menighed i fællesskab.

(Den apostolske trosbekendelse)

Efter trosbekendelsen svarer menigheden med amen (eller et salmevers).

Såfremt der er dåb i gudstjenesten, holdes den almindeligvis på dette sted, og den fælles trosbekendelse kan bortfalde. Dåben indledes med en dåbssalme efter Anden læsning (pkt. 8). Efter dåben synges Salmen før prædikenen (pkt. 10).

10. Salme før prædikenen

11. Evangelielæsning og prædiken

Evangeliet læses derefter af præsten. Når læsningen er færdig, sætter menigheden sig, og prædikenen følger. Prædikenen kan indledes med en kort bøn.

Note: Menighedssvaret forud for evangelielæsningen skal ikke bruges, når det har været anvendt én gang ved evangelielæsningen fra alteret.

Prædikenen afsluttes med lovprisning:

Ære være Faderen og Sønnen og Helligånden, som det var i begyndelsen, så nu og altid og i al evighed. Amen.

12. Kirkebøn

Kirkebønnen bedes fra prædikestolen i tilknytning til prædikenen.

Præsten er frit stillet med hensyn til kirkebønnens ordlyd, men kan benytte nedenstående bøn, der er vejledende for bønnens indhold:

.....

Efter kirkebønnen gives meddelelser og bekendtgørelser. På prædikestolen sluttes med den apostolske velsignelse, hvorunder menigheden står op:

Lad os med apostlen tilønske hinanden:

Vor Herres Jesu Kristi nåde, Guds kærlighed og Helligåndens fællesskab være med os alle. Amen.

13. Salme efter prædikenen

Under salmen efter prædikenen går præsten for alteret.

III. NADVER (ALTERNATIV A)

(14a) Nadverbøn

P Herren være med jer!

M Og med din ånd!

P Opløft jeres hjerter til Herren.

M Vi opløfter vore hjerter.

P Lad os takke Herren, vor Gud.

M Det er værdigt og ret.

Derefter fortsætter præsten (vendt mod alteret):

I advent, i helligtrekongerstiden og trinitatistiden

Det er i sandhed værdigt og ret, at vi altid og alle vegne takker dig, Gud Fader almægtige, ved Jesus Kristus, vor Herre. Du skabte himlen og hele dens hær, jorden og alt, som er derpå. Liv og ånde giver du os, mætter os daglig af din fylde. Med hele din menighed på jorden og i himlen, i kor med alle engle synger vi din herligheds lovsang:

I juletiden:

Det er i sandhed værdigt og ret, at vi altid og alle vegne takker dig, Gud Fader almægtige ved Jesus Kristus, vor Herre, som for vor skyld blev menneske, for at vi ved ham skulle blive dine børn. Med hele din menighed på jorden og i himlen, i kor med alle engle synger vi din herligheds lovsang:

I septuagesimatiden, i fasten og på Langfredag

Det er i sandhed værdigt og ret, at vi altid og alle vegne takker dig, Gud Fader almægtige, ved Jesus Kristus, vor Herre. Han er det levende brød, som er kommet ned fra himlen for at give verden liv. Med hele din menighed på jorden og i himlen, i kor med alle engle synger vi din herligheds lovsang:

I påsketiden

Det er i sandhed værdigt og ret, at vi altid og alle vegne takker dig, Gud Fader almægtige, ved Jesus Kristus, vor Herre. Han er det rette påskelam, som ved sin død tilintetgjorde vor død og ved sin opstandelse gengav os livet. Med hele din menighed på jorden og i himlen, i kor med alle engle synger vi din herligheds lovsang:

På Kristi Himmelfartsdag og den følgende søndag

Det er i sandhed værdigt og ret, at vi altid og alle vegne takker dig, Gud Fader almægtige, ved Jesus Kristus, vor Herre, som er ved din højre hånd og altid går i forbøn for os. Med hele din menighed på jorden og i himlen, i kor med alle engle synger vi din herligheds lovsang:

I pinsedagene

Det er i sandhed værdigt og ret, at vi altid og alle vegne takker dig, Gud Fader almægtige, ved Jesus Kristus, vor Herre, som har sendt os sin Ånd og kalder og samler sin menighed ud af alle folkeslag på jorden. Med hele din menighed på jorden og i himlen, i kor med alle engle synger vi din herligheds lovsang:

1963, s. 32-33.

Menigheden synger (stående):

Hellig, hellig, hellig er Herren, Gud den almægtige.
Himlen og jorden er fuld af din herlighed.
Hosianna i det højeste!

Præsten:

Velsignet være Han, som kommer i Herrens navn.

Menigheden:

Hosianna i det højeste!

Præsten:

Lovet være du, hellige Gud og Fader, fordi du friede os ud af mørkets magt og førte os over i din elskede Søns rige. Vi ihukommer med taksigelse hans bitre lidelse og død, hans sejrige opstandelse og himmelfart og forventer hans komme i herlighed.

Vi beder dig: send din Helligånd over os og dette måltid. Giv os i tro at modtage vor Herres Jesu Kristi legeme og blod og derved få del i hans fuldbagte offer til syndernes forladelse og evigt liv.

Lad os ved hans kærlighed vokse i enheden med alle troende og samles med din menighed, når du fuldender den i dit rige.

Menigheden:

Amen.

(15a) Fadervor

Præsten, eller præst og menighed i fællesskab:

Fader vor, du som er i himlen,

(16a) Indstiftelsesordene

(17a) Nadvermåltidet

Efter indstiftelsesordene går nadvergæsterne op til alteret og knæler ved alterbordet.

Inden uddelingen, eller under uddelingen, synges "O, du Guds Lam":

O, du Guds Lam!

DDS 365

Præsten uddeler brødet til hver enkelt nadvergæst med ordene:

Dette er Jesu Kristi legeme.

Præsten rækker vinen til hver enkelt altergæst med ordene:

Dette er Jesu Kristi blod.

Efter hvert bord siger præsten:

Den korsfæstede og opstandne frelser, vor Herre Jesus Kristus, som nu har givet jer sit hellige legeme og blod, hvormed han har gjort fyldest for alle jeres/vores synder, han styrke og opholde jer derved i en sand tro til det evige liv!

Fred være med jer!

Under fredsonsket gør præsten korstegn med kalken.

Efter hvert bord undtagen det sidste kan præsten indskrænke sig til at sige:

Fred være med jer!

Under uddelingen kan der synges en salme, der kan spilles orgelmusik, eller der kan være stille.

Efter uddelingen går nadvergæsterne tilbage til deres pladser, og der kan synges en salme.

IV. AFSLUTNING

18. Slutningskollekt

Evt. vekslende Veit Dietrich-kollekter

Note: Denne mulighed er ikke anført på nuværende tidspunkt i oplægget til højmesseordning. Men under forudsætning af, at Alterbogen kommer til at rumme både Veit Dietrich-kollekter og missale-kollekter, kan det evt. overvejes at gøre en tilføjelse herom i højmesseordningen.

Jfr. nogle delvis beslægtede overvejelser i "Gudstjenestekollekterne 1953" side 20-21.

19. Velsignelse

20. Udgangssalme

21. Udgangsbøn

Lad os alle bede!

Herre, jeg takker dig af hele mit hjerte, fordi du har lært mig, hvad du vil, at jeg skal gøre. Hjælp mig nu, min Gud, ved din Helligånd for Jesu Kristi skyld, at jeg må bevare dit ord i et rent hjerte, deraf i troen styrkes, i et helligt levned forbedres og mig derved i liv og død trøste. Amen.

22. Udgang (Postludium)

Eksempel 6: "Klassisk" gudstjeneste

Indledning: Alternativ A. Ordet: Alternativ A. Nadver: Alternativ A. Afslutning: Normal.
2 læsninger: GT/Epistel - evangelium.

I. INDLEDNING (ALTERNATIV A)

(1a) Indgang (Præludium)

(3a) Indgangssalme

"Herre, forbarm dig" (Kyrie)

F Herre Jesus, Guds Søn, du som blev menneske for vor frelses skyld,

vi beder dig: Herre, forbarm dig!

M Herre, forbarm dig!

F Kristus, vor bror i himlen, du som har givet os del i livets sejr over døden,

vi beder dig: Kristus, forbarm dig!

M Kristus, forbarm dig!

F Herre, du som sidder ved Faderens højre hånd og går i forbøn for os,

vi beder dig: Herre, forbarm dig!

M Herre, forbarm dig!

Lovsangen (Gloria)

Præsten:

Ære være Gud i det højeste! og fred på jorden, i mennesker velbehag!

Menigheden synger (stående):

Og fred på jorden, i mennesker velbehag.

Vi lover dig, vi priser dig, vi tilbeder dig, vi ophøjer dig,
vi takker dig for din store herlighed,
Herre Gud, himmelske konge, Gud Fader almægtige.
Herre, Guds enbårne Søn, Jesus Kristus,
Herre Gud, Guds Lam, Faderens Søn,
du som bærer verdens synder, forbarm dig over os!
du som sidder ved Faderens højre hånd, hør vor bøn!
For du alene er hellig, du alene Herre, du alene den højeste,
Jesus Kristus med Helligånden i Gud Faders herlighed. Amen.

(4a) Hilsen

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden, fra korbue eller et andet egnet sted i kirken):

Herren være med jer!

Menigheden svarer:

Og med din ånd!

(5a) Kollektbøn

Missalekollekt, læst af præsten fra korbue eller et andet egnet sted.

II. ORDET (ALTERNATIV A)

(6a) Første læsning

fra Det gamle Testamente eller Det nye Testamente (epistel). Læses af lægmand.

(7a) Salme mellem læsningerne

Bibelsk salme sunget som vekselsalme mellem kor og menighed.

Såfremt der er dåb i gudstjenesten, holdes den normalt på denne salmes plads eller forud for første læsning. Når der er dåb, kan den fælles trosbekendelse udelades.

(8a) Evangelium

Præsten indleder evangelielæsningen med ordene:

Dette hellige evangelium skriver evangelisten . . .

Menigheden rejser sig og svarer:

Gud være lovet for sit glædelige budskab.

Teksten læses derefter af præsten.

(9a) Trosbekendelse

Trosbekendelsen siges eller synges af præst og menighed i fællesskab.

(Den nikænske trosbekendelse)

Efter trosbekendelsen svarer menigheden med amen eller (et salmevers).

(10a) Salme før prædikenen

(11a) Prædiken

Prædikenen indledes med bøn og afsluttes med lovprisning:

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, Søn og Helligånd, du, som var, er og bliver én sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen.

Efter prædikenen gives meddelelser og bekendtgørelser. På prædikestolen sluttes med den apostolske velsignelse, hvorunder menigheden står op:

Lad os med apostlen tilønske hinanden:

Vor Herres Jesu Kristi nåde, Guds kærlighed og Helligåndens fællesskab være med os alle. Amen.

Derefter følger - inden kirkebønnen - et korvers eller et orgelmellemspil.

Herunder går præsten ned fra prædikestolen.

(12a) Kirkebøn

Kirkebønnen bedes af et eller flere menighedsmedlemmer fra korbue eller et andet egnet sted i kirken.

(13a) Salme efter prædikenen / før nadveren

Under salmen efter prædikenen går præsten for alteret.

III. NADVER (ALTERNATIV A)

(14a) Nadverbøn

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Herren være med jer!

Menigheden svarer:

Og med din ånd!

Præsten:

Opløft jeres hjerter til Herren! Lad os prise Hans navn!

Derefter fortsætter præsten (vendt mod alteret):

Vi takker og lover dig, Gud Fader almægtige, ved Jesus Kristus, vor Herre. Du skabte himlen og hele dens hær, jorden og alt, som er derpå. Liv og ånde giver du os, mætter os daglig af din fylde. Med hele din menighed på jorden og i himlen, i kor med alle engle synger vi din herligheds lovsang:

Menigheden synger (stående):

Hellig, hellig, hellig er Herren, Gud den almægtige.

Himlen og jorden er fuld af din herlighed.

Hosianna i det højeste!

Præsten:

Velsignet være Han, som kommer i Herrens navn.

Note: Under forudsætning af, at der bliver udarbejdet ny musik, burde dette led måske overgå til at være et menighedsled, sådan som det f.eks. er tilfældet både i den nye norske og den nye svenske ordning.

Menigheden:

Hosianna i det højeste!

Præsten:

Vi takker dig, Gud, fordi du sendte din elskede Søn, Jesus Kristus, for at frelse os og forkynde din vilje, han er dit Ord, uadskillelig fra dig.

Du sendte ham fra himlen, og han blev menneske, undfanget ved Helligånden og født af en jomfru. Han opfyldte din vilje og skabte dig et folk, da han udstrakte sine hænder for at udfri dem, som tror på dig. Han gav sig selv i frivillig lidelse for at udrydde døden, bryde djævelens lænker og åbenbare opstandelsen. Vi ihukommer hans død og opstandelse, og vi beder dig, at du vil sende din Helligånd over dette måltid. Forén os alle gennem dine hellige gaver, og giv os del i Helligåndens fylde, så vi lover og priser dig ved din Søn, Jesus Kristus.

Menigheden:

Amen.

(15a) Fadervor

Præst og menighed i fællesskab:

Fader vor, du som er i himlen,

(16a) Indstiftelsesordene

(17a) Nadvermåltidet

Efter indstiftelsesordene går nadvergæsterne op til alteret og knæler ved alterbordet.

Inden uddelingen, eller under uddelingen, synges "O, du Guds Lam":

O, du Guds Lam!

Præsten uddeler brødet til hver enkelt nadvergæst med ordene:

Dette er Jesu Kristi legeme.

Præsten rækker vinen til hver enkelt altergæst med ordene:

Dette er Jesu Kristi blod.

Efter hvert bord siger præsten:

Den korsfæstede og opstandne frelser, vor Herre Jesus Kristus, som nu har givet jer sit hellige legeme og blod, hvormed han har gjort fyldest for alle jeres/vores synder, han styrke og opholde jer derved i en sand tro til det evige liv!

Fred være med jer!

Under fredssøsket gør præsten korstegn med kalken.

Efter hvert bord undtagen det sidste kan præsten indskrænke sig til at sige:

Fred være med jer!

Under uddelingen kan der synges en salme, der kan spilles orgelmusik, eller der kan være stille.

Efter uddelingen går nadvergæsterne tilbage til deres pladser, og der kan synges en salme.

IV. AFSLUTNING

18. Slutningskollekt

19. Velsignelse

20. Udgangssalme

Note: Udgangsbønnen bortfalder, ligesom indgangsbønnen.

22. Udgang (Postludium)

Eksempel 7: Kort gudstjeneste med nadver efter Askov-ordningen

Indledning: Normal. Ordet: Alternativ A. Nadver. Alternativ B. Afslutning: Normal.

2 læsninger: GT/epistel - evangelium.

I henseende til valget af alternativer for højmessens 4 hoveddele er eksemplet identisk med eksempel 3; men der er alligevel stor forskel på eksemplernes helhedspræg.

I. INDLEDNING

1. Indgang (Præludium)

2. Indgangsbøn

Lad os alle bede!

Herre, jeg er kommet ind i dette dit hus for at høre, hvad du, Gud Fader, min skaber, du Herre Jesus, min frelser, du gode Helligånd, i liv og død min trøster, vil tale til mig. Herre, oplad nu ved din Helligånd for Jesu Kristi skyld mit hjerte, at jeg af dit ord kan lære at sørge over mine synder og at tro i liv og død på Jesus og hver dag forbedre mig i et helligt liv og levned. Det høre og bønføre Gud, ved Jesus Kristus. Amen.

3. Indgangssalme

4. Hilsen

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Herren være med jer!

Menigheden svarer:

Og med din ånd!

5. Kollektbøn

Veit Dietrich

II. ORDET (ALTERNATIV A)

(6a) Første læsning

fra Det gamle Testamente eller Det nye Testamente (epistel).

(7a) Salme mellem læsningerne / Salme for prædiken

Såfremt der er dåb i gudstjenesten, holdes den normalt på denne salmes plads eller forud for første læsning. Når der er dåb, kan den fælles trosbekendelse udelades.

Trosbekendelse (fra prædikestolen)

Trosbekendelsen siges af præsten. Menigheden står op.

Trosbekendelsen kan indledes med ordene:

Lad os bekende vor kristne tro, *eller tilsvarende.*

(Den apostolske trosbekendelse)

Evangelium (fra prædikestolen)

Præsten indleder evangelielæsningen med ordene:

Dette hellige evangelium skriver evangelisten . . .

Menigheden svarer:

Gud være lovet for sit glædelige budskab.

Teksten læses derefter af præsten.

(11a) Prædiken

Prædiken kan indledes med bøn og afsluttes med lovprisning:

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, Søn og Helligånd, du, som var, er og bliver én sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen.

(12a) Kirkebøn

Kirkebønnen bedes fra prædikestolen umiddelbart efter prædikenen.

Efter kirkebønnen (eller prædikenen) gives meddelelser og bekendtgørelser. På prædikestolen sluttes med den apostolske velsignelse, hvorunder menigheden står op:

Lad os med apostlen tilønske hinanden:

Vor Herres Jesu Kristi nåde, Guds kærlighed og Helligåndens fællesskab være med os alle. Amen.

(13a) Salme efter prædikenen

Under salmen efter prædikenen går præsten for alteret.

III. NADVER (ALTERNATIV B)

(14b) Nadverindledning / Absolution

Nadverhandlingen indledes med absolution, hvor præsten siger fra alter eller kordør (vendt mod menigheden):

På hans ord, som har døbt dig, tilsiger jeg dig alle dine synders nådige forladelse i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn.

Nadversalme

Der synges en kort nadversalme, f.eks. 431, 279 vers 6-7, 365, 416 eller 458.

(15b) Fadervor

Præsten:

Fader vor, du som er i himlen,

Menigheden:

Amen.

(16b) Indstiftelsesordene

(17b) Nadvermåltidet

Efter indstiftelsesordene går nadvergæsterne op til alteret og knæler ved alterbordet.

Præsten uddeler brødet til hver enkelt nadvergæst med ordene:

Dette er Jesu Kristi legeme.

Præsten rækker vinen til hver enkelt altergæst med ordene:

Dette er Jesu Kristi blod.

Efter hvert bord siger præsten:

Fred være med jer!

Under fredsønsket gør præsten korstegn med kalken.

Under uddelingen kan der synges en salme, der kan spilles orgelmusik, eller der kan være stille.

Efter uddelingen går nadvergæsterne tilbage til deres pladser, og der kan synges en salme.

IV. AFSLUTNING

18. Slutningskollekt

19. Velsignelse

20. Udgangssalme

21. Udgangsbøn

Lad os alle bede!

Herre, jeg takker dig af hele mit hjerte, fordi du har lært mig, hvad du vil, at jeg skal gøre. Hjælp mig nu, min Gud, ved din Helligånd for Jesu Kristi skyld, at jeg må bevare dit ord i et rent hjerte, deraf i troen styrkes, i et helligt levned forbedres og mig derved i liv og død trøste. Amen.

22. Udgang (Postludium)

Eksempel 8: Gudstjeneste med indledende syndsbe kendelse og absolution

Indledning: Alternativ B. Ordet: Normal. Nadver: Alternativ B. Afslutning: Normal.

3 læsninger: Epistel - evangelium (fra modsatte række) - evangelium.

I. INDLEDNING (ALTERNATIV B)

(1b) Indgang (Præludium)

(2b) Indgangsbøn (lille litani)

I stedet for den almindelige indgangsbøn anvendes "Det lille litani" (Salmebogen nr. 364) som en vekselbøn mellem P (= præst eller forsanger) og M (= menigheden).

P Herre Gud Fader i himlen!

M Forbarm dig over os!

P Herre Jesus, vor frelsermand!

M Forbarm dig over os!

P Herre Helligånd, vort lys og vor trøst!

M Forbarm dig over os!

P Vi har syndet med vore forfædre!

M Vi har forskyldt din vredes domme!

P O Herre, handl ikke med os efter vore synder!

M Og betal os ikke efter vore misgerninger!

P O Herre, hør vor bøn!

M Og lad vor røst komme til dig!

Derefter siger præsten:

På Jesu Kristi befaling og for hans lidelses og døds skyld tilsiger jeg jer alle jeres synders nådige forladelse i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn!

Menigheden:

Amen.

(3b) Indgangssalme

(4b) Hilsen

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Herren være med jer!

Menigheden svarer:

Og med din ånd!

(5b) Kollektbøn

II. ORDET

6. Første læsning

fra Det nye Testamente (epistel).

7. Salme mellem læsningerne

8. Anden læsning

fra Det nye Testamente: evangeliet fra modsatte række.

P Dette hellige evangelium skriver evangelisten

M Gud være lovet for sit glædelige budskab.

9. Trosbekendelse / Dåb

Trosbekendelsen siges eller synges af præsten, eller af præst og menighed i fællesskab.

(Den apostolske trosbekendelse)

Efter trosbekendelsen svarer menigheden med amen (eller et salmevers).

Såfremt der er dåb i gudstjenesten, holdes den almindeligvis på dette sted, og den fælles trosbekendelse kan bortfalde. Dåben indledes med en dåbssalme efter Anden læsning (pkt. 8). Efter dåben synges Salmen før prædikenen (pkt. 10).

10. Salme før prædikenen

11. Evangelielæsning og prædiken

På prædikestolen indleder præsten med en kort bøn.

Evangeliet læses af præsten. Når læsningen er færdig, sætter menigheden sig, og prædikenen følger.

Prædikenen afsluttes med lovprisning:

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, Søn og Helligånd, du, som var, er og bliver én sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen.

Efter prædikenen gives meddelelser og bekendtgørelser. På prædikestolen sluttes med den apostolske velsignelse, hvorunder menigheden står op:

Lad os med apostlen tilønske hinanden:

Vor Herres Jesu Kristi nåde, Guds kærlighed og Helligåndens fællesskab være med os alle. Amen.

Salme efter prædikenen

Under salmen efter prædikenen går præsten for alteret.

Kirkebønnen bedes efter denne salme.

Kirkebøn

III. NADVER (ALTERNATIV B)

Nadversalme

(14b) Nadverindledning

Præsten siger (vendt mod menigheden):

Vor Herre Jesus Kristus har selv sagt: »Jeg er livets brød. Den, som kommer til mig, skal ikke hunge; og den, som tror på mig, skal aldrig tørste.« I sin hellige nadver skænker den korsfæstede og opstandne frelser os sig selv, så at hver den, som hungre og tørster efter retfærdighed, dér kan finde mad og drikke til evigt liv. Så følg i lydige tro hans indbydelse, når han siger: »Tag dette og spis det; drik alle deraf; gør dette til min ihukommelse!« Da vil han forene jer med sig selv, så at I under vandringen her på jorden stadig må komme ham i hu og engang samles med ham i hans rige. Derom vil vi nu af hjertet bede:

Præsten siger eller messer (vendt mod alteret):

Opstandne Herre og frelser, du som selv er til stede blandt os med al din kærligheds rigdom! Giv os at modtage dit legeme og blod til din ihukommelse og til stadfæstelse i troen på syndernes forladelse. Rens os fra synd og styrk os i det indre menneske, at du må bo ved troen i vore hjerter. Gør os faste i det evige livs håb. Giv os at vokse i kærligheden, for at vi med alle dine troende må blive ét i dig, ligesom du er ét med Faderen.

Menigheden synger:

Amen.

(15b) Fadervor

Præsten, eller præst og menighed i fællesskab:

Fader vor, du som er i himlen,

(16b) Indstiftelsesordene

(17b) Nadvermåltidet

Efter indstiftelsesordene går nadvergæsterne op til alteret og knæler ved alterbordet.

Præsten uddeler brødet til hver enkelt nadvergæst med ordene:

Dette er Jesu Kristi legeme.

Præsten rækker vinen til hver enkelt altergæst med ordene:

Dette er Jesu Kristi blod.

Efter hvert bord siger præsten:

Den korsfæstede og opstandne frelser, vor Herre Jesus Kristus, som nu har givet jer sit hellige legeme og blod, hvormed han har gjort fyldest for alle jeres/vores synder, han styrke og opholde jer derved i en sand tro til det evige liv!

Fred være med jer!

Under fredsøsket gør præsten korstegn med kalken.

Under uddelingen kan der synges en salme, der kan spilles orgelmusik, eller der kan være stille.

Efter uddelingen går nadvergæsterne tilbage til deres pladser, og der kan synges en salme.

IV. AFSLUTNING

18. Slutningskollekt

19. Velsignelse

20. Udgangssalme

Note: Udgangsbønnen bortfalder.

22. Udgang (Postludium)

Eksempel 9: Et andet eksempel med indledende syndsbeholdelse

Indledning: Alternativ B. Ordet: Alternativ A. Nadver: Normal.
Afslutning: Normal.
2 læsninger: GT/epistel - evangelium.

I. INDLEDNING (ALTERNATIV B)

(1b) Indgang (Præludium)

(2b) Indgangsbøn (lille litani)

I stedet for den almindelige indgangsbøn bedes følgende vekselbøn:

F Herre Jesus, Guds Søn, du som blev menneske for vor frelses skyld,

vi beder dig: Herre, forbarm dig!

M Herre, forbarm dig!

F Kristus, vor Bror i himlen, du som har givet os del i livets sejr over døden,

vi beder dig: Kristus, forbarm dig!

M Kristus, forbarm dig!

F Herre, du som sidder ved Faderens højre hånd og går i forbøn for os,

vi beder dig: Herre, forbarm dig!

M Herre, forbarm dig!

Derefter siger præsten:

På hans ord, som har døbt os, tilsiger jeg jer alle jeres synders nådige forladelse i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn!

Menigheden:

Amen.

(3b) Indgangssalme

(4b) Hilsen

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Herren være med jer!

Menigheden svarer:

Og med din ånd!

(5b) Kollektbøn

II. ORDET (ALTERNATIV A)

(6a) Første læsning

fra Det gamle Testamente eller Det nye Testamente (epistel).

(7a) Salme mellem læsningerne

Såfremt der er dåb i gudstjenesten, holdes den normalt på denne salmes plads eller forud for første læsning. Når der er dåb, kan den fælles trosbekendelse udelades.

(8a) Evangelium

Præsten indleder evangelielæsningen med ordene:

Dette hellige evangelium skriver evangelisten . . .

Menigheden rejser sig og svarer:

Gud være lovet for sit glædelige budskab.

Teksten læses derefter af præsten.

(9a) Trosbekendelse

Trosbekendelsen af præst og menighed i fællesskab. Menigheden står op.

Trosbekendelsen kan indledes med ordene:

Lad os bekende vor kristne tro, *eller tilsvarende.*

Vi forsager Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen.

Vi tror på Gud Fader, den almægtige, himlens og jordens skaber,

(Den apostolske trosbekendelse)

(10a) Salme før prædikenen

(11a) Prædiken

Prædikenen indledes med bøn og afsluttes med lovprisning:

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, Søn og Helligånd, du, som var, er og bliver én sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen.

(12a) Kirkebøn

Kirkebønnen bedes fra prædikestolen umiddelbart efter prædikenen.

Efter kirkebønnen (eller prædikenen) gives meddelelser og bekendtgørelser. På prædikestolen sluttes med den apostolske velsignelse, hvorunder menigheden står op:

Lad os med apostlen tilønske hinanden:

Vor Herres Jesu Kristi nåde, Guds kærlighed og Helligåndens fællesskab være med os alle. Amen.

(13a) Salme efter prædikenen

Under salmen efter prædikenen går præsten for alteret.

III. NADVER

14. Nadverbøn

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Opløft jeres hjerter til Herren! Lad os prise Hans navn!

Præsten fortsætter (vendt mod alteret):

Hellig, hellig, hellig er Herren, Gud den almægtige, Han som var, og som er, og som kommer.

Menigheden:

Hosianna i det højeste!

Præsten:

Velsignet være Han, som kommer i Herrens navn.

Menigheden:

Hosianna i det højeste!

Menigheden synger:

O, du Guds Lam!

Præsten siger eller messer:

Opstandne Herre og frelser, du som selv

Menigheden synger:

Amen.

15. Fadervor

16. Indstiftelsesordene

17. Nadvermåltidet

IV. AFSLUTNING

18. Slutningskollekt

19. Velsignelse

20. Udgangssalme

21. Udgangsbøn

Udgangsbønnen fra Alterbogforslaget 1985. Trykkes i alterbogstillægget. Forudsætter, at menighedsrådet tilslutter sig præstens ønske om anvendelse.

22. Udgang (Postludium)

Eksempel 10: Gudstjeneste uden nadver (3 læsninger)

(Jfr. eksempel 1)

Indledning: normal. Ordet: normal. Afslutning: normal.

Læsninger: GT - epistel - evangelium (alle fra samme række).

I. INDLEDNING

1. Indgang (Præludium)

2. Indgangsbon

Indgangsbonnen læses af kirkesangeren, kordegnen eller et andet medlem af menigheden. Under bonnen knæler præsten ved alteret.

Lad os alle bede!

Herre, jeg er kommet ind i dette dit hus for at høre, hvad du, Gud Fader, min skaber, du Herre Jesus, min frelser, du gode Helligånd, i liv og død min trøster, vil tale til mig. Herre, oplad nu ved din Helligånd for Jesu Kristi skyld mit hjerte, at jeg af dit ord kan lære at sørge over mine synder og at tro i liv og død på Jesus og hver dag forbedre mig i et helligt liv og levned. Det høre og bøn høre Gud, ved Jesus Kristus. Amen.

3. Indgangssalme

4. Hilsen

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Herren være med jer!

Menigheden svarer:

Og med din ånd!

5. Kollektbøn

Veit Dietrich-kollekt

II. ORDET

6. Første læsning

fra Det gamle Testamente.

7. Salme mellem læsningerne

8. Anden læsning

fra Det nye Testamente (epistel).

9. Dåb

Såfremt der er dåb i gudstjenesten, holdes den på dette sted. Dåben indledes med en dåbssalme efter Anden læsning (pkt. 8). Efter dåben synges Salmen før prædiken (pkt. 10).

Note: Ved gudstjeneste uden nadver vil dåben måske bedre kunne holdes salmen efter prædiken, sådan som det anbefales vejledningen 1955.

10. Salme før prædiken

11. Evangelielæsning og prædiken

På prædikestolen indleder præsten evangelielæsningen med at sige:

Dette hellige evangelium skriver evangelisten . . .

Menigheden rejser sig og svarer:

Gud være lovet for sit glædelige budskab.

Evangeliet læses derefter af præsten.

Efter evangelielæsningen siges trosbekendelsen af præsten, eller af præst og menighed i fællesskab.

Vi forsager Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen.

Vi tror på Gud Fader(den apostolske trosbekendelse).

HV: Når der kun læses et evangelium og det læses fra prædikestolen, forekommer det mig bedst at benytte muligheden for at knytte trosbekendelsen til evangelielæsningen.

Derefter sætter menigheden sig og prædikenen følger.

Prædikenen afsluttes med lovprisning:

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, Søn og Helligånd, du, som var, er og bliver én sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen.

12. Kirkebøn

Kirkebønnen bedes fra prædikestolen i tilknytning til prædikenen.

Præsten er frit stillet med hensyn til kirkebønnens ordlyd, men kan benytte nedenstående bøn, der er vejledende for bønnens indhold:

.....

Efter kirkebønnen (eller prædikenen) gives meddelelser og bekendtgørelser. På prædikestolen sluttes med den apostolske velsignelse, hvorunder menigheden står op:

Lad os med apostlen tilønske hinanden:

Vor Herres Jesu Kristi nåde, Guds kærlighed og Helligåndens fællesskab være med os alle. Amen.

13. Salme efter prædikenen

Under salmen efter prædikenen går præsten for alteret.

IV. AFSLUTNING

18. Slutningskollekt

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Lad os alle bede!

Slutningskollekten læses eller messes derefter af præsten (vendt mod alteret):

Herre Gud, himmelske Fader! Vi takker dig, fordi du har givet os dit hellige og salige ord, hvorved du også her hos os forsamler din kristne kirke. Nu beder vi dig: Bliv hos os med din Helligånd, så vi

bevarer dit ord og retter os derefter, og hver dag lever i troen, indtil vi bliver til evig tid salige, ved din elskede Søn, Jesus Kristus, vor Herre, som med dig lever og regerer i Helligåndens enhed, én sand Gud fra evighed og til evighed.

1985, s. 10.

HV: Let revideret efter Løgumkloster nov. 89.

Menigheden svarer efter slutningskollekten:

Amen.

19. Velsignelse

20. Udgangssalme

21. Udgangsbøn

Udgangsbønnen læses af kirkesangeren, kordegnen eller et andet medlem af menigheden. Under bønne knæler præsten ved alteret.

Lad os alle bede!

Herre, jeg takker dig af hele mit hjerte, fordi du har lært mig, hvad du vil, at jeg skal gøre. Hjælp mig nu, min Gud, ved din Helligånd for Jesu Kristi skyld, at jeg må bevare dit ord i et rent hjerte, deraf i troen styrkes, i et helligt levned forbedres og mig derved i liv og død trøstes. Amen.

22. Udgang (Postludium)

Eksempel II: Gudstjeneste uden nadver svarende til Foreløbige Ændringer 1972/73

(Jfr. eksempel 3)

Indledning: normal. Ordet: alternativ A. Afslutning: normal.

2 læsninger: GT/NT - evangelium.

I. INDLEDNING

1. Indgang (Præludium)

2. Indgangsbøn

Lad os alle bede!

Herre, vi er kommet ind i dit hus for at høre, hvad du vil tale til os. Opluk nu ved din Helligånd vore hjerter, så vi af dit ord kan lære at angre vore synder, tro på Jesus Kristus og hver dag forbedre os. Herre, hør vor bøn.

3. Indgangssalme

4. Hilsen

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Herren være med jer!

Menigheden svarer:

Og Herren være med dig!

5. Kollektbøn

Veit Dietrich-kollekt, med udnyttelse af muligheden for periodekollekt.

II. ORDET (ALTERNATIV A)

(6a) Første læsning

fra Det gamle Testamente eller Det nye Testamente (epistel).

Menigheden står op under læsningen.

(7a) Salme mellem læsningerne

Såfremt der er dåb i gudstjenesten, holdes den normalt på denne salmes plads eller forud for første læsning. Når der er dåb, kan den fælles trosbekendelse udelades.

Note: Denne bestemmelse er især udformet med henblik på gudstjeneste med nadver. Ved gudstjeneste uden nadver kan dåben bedre holdes efter salmen efter prædikenen. ?

(8a) Evangelium

Præsten indleder evangelielæsningen med ordene:

Dette hellige evangelium skriver evangelisten . . .

Menigheden rejser sig og svarer:

Gud være lovet for sit glædelige budskab.

Teksten læses derefter af præsten.

(9a) Trosbekendelse

Trosbekendelsen siges eller synges af præsten, eller af præst og menighed i fællesskab. Menigheden står op.

Vi forsager Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen.

.....

(Den apostolske trosbekendelse)

Efter trosbekendelsen svarer menigheden med amen eller (et salmevers).

(10a) Salme før prædikenen

(11a) Prædiken

Prædikenen indledes med bøn og afsluttes med lovprisning:

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, Søn og Helligånd, du, som var, er og bliver én sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen.

Efter prædikenen gives meddelelser og bekendtgørelser. På prædikestolen sluttes med den apostolske velsignelse, hvorunder menigheden står op:

Lad os med apostlen tilønske hinanden:

Vor Herres Jesu Kristi nåde, Guds kærlighed og Helligåndens fællesskab være med os alle. Amen.

Salme efter prædikenen

Under salmen efter prædikenen går præsten for alteret.

Kirkebøn

Kirkebønnen bedes fra alteret.

Præsten er frit stillet med hensyn til kirkebønnens ordlyd, men kan benytte den tidligere anførte bøn, der er vejledende for bønnens indhold:

.....

Fadervor

Præsten, eller præst og menighed i fællesskab:

Fader vor, du som er i himlen,

helliget vorde/være dit navn,

komme dit rige,

ske din vilje som i himlen således også på jorden.

Giv os i dag vort daglige brød.

Og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere.

Og led os ikke (ind) i fristelse, men fri os fra det onde.

Thi dit er riget og magten og æren i evighed!

Note: Fadervor erstatter slutningskollekten.

19. Velsignelse

20. Udgangssalme

21. Udgangsbøn

Lad os alle bede!

Herre, vi takker dig, fordi du har lært os, hvad du vil, at vi skal gøre: holde fast ved dit ord og derved styrkes i troen, forbedres dag for dag og trøstes i liv og død.

Herre, hør vor bøn.

22. Udgang (Postludium)

IV. AFSLUTNING

Eksempel 12: Gudstjeneste uden nadver (Svarende til Prøveritualbogen 1963)

(Jfr. eksempel 5, samt bemærkningen i Prøveritualbogen 1963, side 40)

Indledning: Alternativ A. Ordet: Normal. Afslutning: Normal.

Læsninger: Epistel - evangelium (fra modsatte række) - evangelium.

I. INDLEDNING (ALTERNATIV A)

(1a) Indgang (Præludium)

(2a) Indgangsbøn

Lad os alle bede !

Herre, jeg er kommet ind i dette dit hus for at høre, hvad du, Gud Fader, min skaber, du Herre Jesus, min frelser, du gode Helligånd, i liv og død min trøster, vil tale til mig.

Herre, oplad nu ved din Helligånd for Jesu Kristi skyld mit hjerte, at jeg af dit ord kan lære at sørge for mine synder og at tro i liv og død på Jesus og hver dag forbedre mig i et helligt liv og levned. Det høre og bønføre Gud, ved Jesus Kristus. Amen.

(3a) Indgangssalme

"Herre, forbarm dig" (Kyrie)

Siges eller synges som vekselbøn mellem P (= præst eller forsanger) og M (= menigheden)

P Herre, Gud Fader i himlen!

M Forbarm dig over os!

P Herre Jesus, vor frelser!

M Forbarm dig over os!

P Herre Gud Helligånd, vort lys og vor trøst!

M Forbarm dig over os!

Lovsangen (Gloria)

(Udelades normalt i fastetiden)

Præsten:

Ære være Gud i det højeste! og fred på jorden, i mennesker velbehag!

Menigheden synger (stående) følgende vers eller et andet vers fra Den Danske Salmebog nr. 360:

Aleneste Gud i Himmerig

.....
(DDS 360, vers 1)

(4a) Hilsen

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Herren være med jer!

Menigheden svarer:

Og med din ånd!

(5a) Kollektbøn

Missalekollekt fra Alterbogen.

II. ORDET

6. Første læsning

fra Det nye Testamente (epistel).

Note: Læsningen kan også være en gammeltestamentlig læsning.

7. Salme mellem læsningerne

8. Anden læsning

fra Det nye Testamente: evangeliet fra den modsatte række.

P Dette hellige evangelium skriver evangelisten

M Gud være lovet for sit glædelige budskab.

9. Trosbekendelse / Døb

Trosbekendelsen siges eller synges af præsten, eller af præst og menighed i fællesskab.

(Den apostolske trosbekendelse)

Efter trosbekendelsen svarer menigheden med amen (eller et salmevers).

Såfremt der er dåb i gudstjenesten, holdes den almindeligvis på dette sted, og den fælles trosbekendelse kan bortfalde. Dåben indledes med en dåbssalme efter Anden læsning (pkt. 8). Efter dåben synges Salmen før prædikenen (pkt. 10).

Note: Igen forekommer det mig, at denne note måske er mindre velanbragt ved gudstjeneste uden nadver.

10. Salme før prædikenen

11. Evangelielæsning og prædiken

Evangeliet læses derefter af præsten. Når læsningen er færdig, sætter menigheden sig, og prædikenen følger. Prædikenen kan indledes med en kort bøn.

Note: Menighedssvaret forud for evangelielæsningen skal ikke bruges, når det har været anvendt én gang ved evangelielæsningen fra alteret.

Prædikenen afsluttes med lovprisning:

Ære være Faderen og Sønnen og Helligånden, som det var i begyndelsen, så nu og altid og i al evighed. Amen.

12. Kirkebøn

Kirkebønnen bedes fra prædikestolen i tilknytning til prædikenen.

Præsten er frit stillet med hensyn til kirkebønnens ordlyd, men kan benytte nedenstående bøn, der er vejledende for bønnens indhold:

.....

Efter kirkebønnen gives meddelelser og bekendtgørelser. På prædikestolen sluttes med den apostolske velsignelse, hvorunder menigheden står op:

Lad os med apostlen tilønske hinanden:

Vor Herres Jesu Kristi nåde, Guds kærlighed og Helligåndens fællesskab være med os alle. Amen.

13. Salme efter prædikenen

Under salmen efter prædikenen går præsten for alteret.

IV. AFSLUTNING

18. Slutningskollekt

Evt. vekslende Veit Dietrich-kollekter

19. Velsignelse

20. Udgangssalme

21. Udgangsbøn

Lad os alle bede!

Herre, jeg takker dig af hele mit hjerte, fordi du har lært mig, hvad du vil, at jeg skal gøre. Hjælp mig nu, min Gud, ved din Helligånd for Jesu Kristi skyld, at jeg må bevare dit ord i et rent hjerte, deraf i troen styrkes, i et helligt levned forbedres og mig derved i liv og død trøste. Amen.

22. Udgang (Postludium)

Eksempel 13: Gudstjeneste uden nadver med indledende syndsbeholdelse og absolution

(Jfr. eksempel 8)

Indledning: Alternativ B. Ordet: Normal. Afslutning: Normal.

3 læsninger: Epistel - evangelium (fra modsatte række) - evangelium.

I. INDLEDNING (ALTERNATIV B)

(1b) Indgang (Præludium)

(2b) Indgangsbøn (lille litani)

I stedet for den almindelige indgangsbøn anvendes "Det lille litani" (Salmebogen nr. 364) som en vekselbøn mellem P (= præst eller forsanger) og M (= menigheden).

P Herre Gud Fader i himlen!

M Forbarm dig over os!

P Herre Jesus, vor frelsermand!

M Forbarm dig over os!

P Herre Helligånd, vort lys og vor trøst!

M Forbarm dig over os!

P Vi har syndet med vore forfædre!

M Vi har forskyldt din vredes domme!

P O Herre, handl ikke med os efter vore synder!

M Og betal os ikke efter vore misgerninger!

P O Herre, hør vor bøn!

M Og lad vor røst komme til dig!

Derefter siger præsten:

På Jesu Kristi befaling og for hans lidelse og døds skyld tilsiger jeg jer alle jeres synders nådige forladelse i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn!

Menigheden:

Amen.

(3b) Indgangssalme

(4b) Hilsen

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Herren være med jer!

Menigheden svarer:

Og med din ånd!

(5b) Kollektbøn

II. ORDET

6. Første læsning

fra Det nye Testamente (epistel).

7. Salme mellem læsningerne

8. Anden læsning

fra Det nye Testamente: evangeliet fra modsatte række.

P Dette hellige evangelium skriver evangelisten

M Gud være lovet for sit glædelige budskab.

9. Trosbekendelse / Dåb

Trosbekendelsen siges eller synges af præsten, eller af præst og menighed i fællesskab.

(Den apostolske trosbekendelse)

Efter trosbekendelsen svarer menigheden med amen (eller et salmevers).

IV. AFSLUTNING

Såfremt der er dåb i gudstjenesten, holdes den almindeligvis på dette sted, og den fælles trosbekendelse kan bortfalde. Dåben indledes med en dåbssalme efter Anden læsning (pkt. 8). Efter dåben synges Salmen før prædikenen (pkt. 10).

10. Salme før prædikenen

11. Evangelielæsning og prædiken

På prædikestolen indleder præsten med en kort bøn.

Evangeliet læses af præsten. Når læsningen er færdig, sætter menigheden sig, og prædikenen følger.

Prædikenen afsluttes med lovprisning:

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, Søn og Helligånd, du, som var, er og bliver én sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen.

Efter prædikenen gives meddelelser og bekendtgørelser. På prædikestolen sluttes med den apostolske velsignelse, hvorunder menigheden står op:

Lad os med apostlen tilønske hinanden:

Vor Herres Jesu Kristi nåde, Guds kærlighed og Helligåndens fællesskab være med os alle. Amen.

Salme efter prædikenen

Under salmen efter prædikenen går præsten for alteret.

Kirkebønnen bedes efter denne salme.

Kirkebøn

Fadervor

Præsten, eller præst og menighed i fællesskab:

Fader vor, du som er i himlen,

18. Slutningskollekt

19. Velsignelse

20. Udgangssalme

Note: Udgangsbønnen bortfalder.

22. Udgang (Postludium)

Eksempel 14: Musikgudstjeneste

Eksemplet har som udgangspunkt 7 programmer for musikgudstjenester i Haderslev Domkirke 1987-89. Jeg kan ikke af programmerne éntydigt se, hvilken højmesseordning, der er udgangspunktet. Men de fleste af eksemplerne ser ud til at kunne rummes indenfor følgende hovedalternativer i højmesseordningen:

Indledning: Alternativ A. Ordet: Alternativ A. Nadver: Normal. Afslutning: Normal.

2 læsninger: GT/epistel - evangelium. (der kan evt. have været 2 evangelielæsninger)

I. INDLEDNING (ALTERNATIV A)

(1a) Indgang (Præludium)

Musikgudstjenesterne har et introitus sunget af koret (oftest med udgangspunkt i en bibelsk salme), eller et længere orgelpræludium.

(2a) Indgangsbøn

Nogle af musikgudstjenesterne har indgangsbøn, mens andre ikke har. Begge muligheder rummes som varianter inden for dette hovedalternativ.

(3a) Indgangssalme

Alle musikgudstjenesterne har en indledende fællessalme. I visse tilfælde synges Kyrie forud for Indgangssalmen. Denne mulighed findes ikke inden for alternativ A, men kan findes i beslægtet form under alternativ B.

"Herre, forbarm dig" (Kyrie)

De fleste af musikgudstjenesterne fra Haderslev har et Kyrie; men teksten er mere eller mindre variende og svarer ikke til de anførte varianter i alternativ A. I nogle af gudstjenesterne har Kyrie fulgt direkte efter Introitus

og forud for Indgangssalmen. Oftest har Kyrie i musikgudstjenesterne været et rent korled.

Lovsangen (Gloria)

Et par af gudstjenesterne har et Gloria (som et rent korled).

(4a) Hilsen

Salutation ser ud til at være brugt i alle musikgudstjenesterne.

(5a) Kollektbøn

Alle musikgudstjenesterne har haft en indledende kollekt.

II. ORDET (ALTERNATIV A)

(6a) Første læsning

fra Det gamle Testamente eller Det nye Testamente (epistel).

(7a) Salme mellem læsningerne

I stedet for fællessalmen, eller som supplement til fællessalmen, har der i de fleste tilfælde været korsang. Jfr. vejledningens pkt. 6 og 7.

(8a) Evangelium

Alle gudstjenesterne har haft evangelielæsning fra alteret.

(9a) Trosbekendelse

De fleste musikgudstjenester har haft trosbekendelse efter evangelielæsningen fra alteret. Der er et enkelt eksempel på trosbekendelse efter første læsning, hvad det nuværende oplæg til højmesseordning ikke rummer mulighed for, og et enkelt eksempel på, at der slet ikke har været trosbekendelse.

(10a) Salme for prædikenen

Næsten alle musikgudstjenesterne har haft fællessalme på denne plads efter trosbekendelsen og forud for prædikenen. I enkelte tilfælde har der desuden

været korsang eller orgelmusik. I et par tilfælde har fællessalmen været sunget som vekselsalme mellem menighed og kor.

(11a) Prædiken

Bortset fra et enkelt tilfælde, har alle gudstjenesterne haft prædiken. Muligheden for at udelade prædiken står ikke åben inden for højmesseordningen. Jeg kan ikke se, om prædikenen har været indledt med læsning af en supplerende evangelietekst som prædiketekst; i givet fald har der blot været tale om et andet hovedalternativ ("normal"). Formentlig har prædikenerne været afsluttet med kirkebøn og apostolsk velsignelse.

(12a) Kirkebøn

Se ovenfor.

(13a) Salme efter prædikenen

I de fleste musikgudstjenester har koret sunget en motet efter prædikenen og forud for salmen efter prædikenen. Jfr. vejledningens pkt. 6.

Jeg vil være lidt forbeholden overfor at lade to musikled, motet og fællessalme, følge lige efter hinanden, og kunne alternativt pege på muligheden af at placere korsang umiddelbart efter selve prædikenen og forud for kirkebønnen.

I et enkelt tilfælde har fællessalmen været sunget som vekselsalme.

III. NADVER

Der har ved alle musikgudstjenesterne været nadver; men det fremgår ikke præcist, hvilket ritual der har været anvendt. Under uddelingen har der normalt været korsang eller fællessalme. I et par tilfælde har koret sunget specielle musikstykker som led i nadverritualet.

IV. AFSLUTNING

18. Slutningskollekt

Slutningskollekten ser ud til i alle tilfælde at være blevet indledt med salutation, og i et par tilfælde er den blevet efterfulgt af udgangslæsning.

19. Velsignelse

Har været anvendt ved alle musikgudstjenesterne.

20. Udgangssalme

Efter velsignelsen har der i alle tilfælde været en fællessalme. I et enkelt tilfælde sunget som vekselsalme.

21. Udgangsbøn

3 af gudstjenesterne har haft udgangsbøn, mens 4 ikke har haft. Når den alternative indledning A anvendes, er der mulighed for at udelade udgangsbønnen.

22. Udgang (Postludium)

Normalt et større orgelstykke, et par gange i stedet korsang.

Eksempel 15: Børne- eller ungdomsgudstjeneste

Jfr. forslaget til "Børnegudstjeneste" i oplægget til Alterbog, nov. 89, side 41-49. Jfr. endvidere Per Jensens kommentarer i Indledning til Forslag til Alterbog, side 85-96.

Efterfølgende eksempel prøver at lægge sig så tæt op til forslaget til børnegudstjeneste, som det er muligt inden for rammerne af højmesseordningen.

Indledning: normal. Ordet: alternativ A. Nadver: alternativ B. Afslutning: normal.

2 læsninger: GT/epistel - evangelium.

I. INDLEDNING

Førend gudstjenesten begynder, ringes der 3 gange med kirkens klokke(r). Sidste ringning slutter med bedeslagene.

Note: Imellem ringningerne, eller efter bedeslagene, kan der gives en introduktion til dagens gudstjeneste. Forklarende eller introducerende bemærkninger kan endvidere indflettes på passende steder i gudstjenestens forløb.

Højmesseordningen skal ikke opfattes som en så udtømmende og restriktiv tekst, at man uden videre kan konkludere, at alt hvad der ikke eksplicit er omtalt, dermed heller ikke er tilladt.

1. Indgang (Præludium)

Efter bedeslagene indledes gudstjenesten med præludium, bibelsk salme eller kormusik, hvorunder præsten går for alteret.

Note: Vejledningens pkt. 6 taler om, at præludiet normalt er orgelmusik, og at det kan erstattes af kormusik, og at der skal tages hensyn til dagens karakter og plads i kirkeåret. Men spændvidden inden for disse rammer må være meget stor: Der kan bruges andre instrumenter end orglet. Der er ingen restriktioner i forhold til "rytmisk musik", medvirken af børnekor osv.

Bestemmelsen om, at præsten går for alteret under Indgangen, vil nok af mange opleves som en unødvendig restriktiv bestemmelse i forbindelse med børne- og ungdomsgudstjenester.

2. Indgangsbøn

Indgangsbønnen læses af kirkesangeren, kordegnen eller et andet medlem af menigheden. Under bønnen knæler præsten ved alteret.

Lad os alle bede!

Herre, vi er kommet ind i dit hus for at høre, hvad du vil tale til os. Opluk nu ved din Helligånd vore hjerter, så vi af dit ord kan lære at angre vore synder, tro på Jesus Kristus og hver dag forbedre os. Herre, hør vor bøn.

Note: Højmesseordningens normale indledning forudsætter, at der anvendes en autoriseret indgangsbøn. Hvis man ønsker at anvende andre, eller friere, eller vekslende indgangsbønner, forudsættes det, at menighedsrådets og biskoppens tilladelse indhentes. Det vil i praksis af mange fornemmes som en meget tung administration i de tilfælde, hvor man ønsker at holde regelmæssige børne- eller familiegudstjenester på højmessens plads. Der er ikke mulighed for, inden for normalordningen, at lade indgangsbønnen falde helt bort.

3. Indgangssalme

Note: Ved børne- og ungdomsgudstjenester vil der i væsentligt omfang være tale om, at der ønskes mulighed for at anvende salmer uden for den almindelige salmebog. Inden for højmesseordningen forudsætter det godkendelse af menighedsråd og biskop. En sådan godkendelse kan evt. indhentes generelt; men det vil nok alligevel opleves som en for restriktiv binding ved gudstjenester af denne type.

4. Hilsen

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Herren være med jer!

Menigheden svarer:

Og Herren være med dig!

Note: Hvis præsten har haft ordet tidligere i indledningen for at give en introduktion til dagens gudstjeneste, vil det være mest naturligt at anvende den almindelige hilsen, eller en anden hilsen, i denne forbindelse. Men det giver højmesseordningen ikke mulighed for.

5. Kollektbøn

Præsten fortsætter:

Lad os alle bede!

Dagens kollektbøn læses eller messes derefter af præsten (vendt mod alteret).

Menigheden svarer:

Amen.

Note: Den indledende kollektbøn er et af de mere problematiske punkter ved en børnegudstjeneste, og det foreslås ofte, at den helt kan bortfalde. Det giver højmesseordningen ikke mulighed for. Man kan evt. i Alterbogstillægget anføre en særlig række kollekter til børnegudstjeneste o.lign. Jfr. Indledning til Alterbogsforslag, side 88-91.

II. ORDET (ALTERNATIV A)

(6a) Første læsning

fra Det gamle Testamente eller Det nye Testamente (epistel).

Menigheden står op under læsningen.

Note: Den alternative hoveddel A med kun to læsninger vil være mere anvendelig ved børne- og familiegudstjenester end normalordningen med tre læsninger. Men der vil være mange, der mener, at det ved gudstjenester af denne type må være tilstrækkeligt med kun én læsning. Og det giver højmesseordningen ikke mulighed for.

Der vil ofte være behov for en introduktion. Og der kan evt. være ønske om at supplere læsningen med dramatisering el.lign. Med en ikke-restriktiv forståelse af højmesseordningen skulle det nok være muligt inden for højmesseordningens rammer.

(7a) Salme mellem læsningerne

Såfremt der er dåb i gudstjenesten, holdes den normalt på denne salmes plads eller forud for første læsning. Når der er dåb, kan den fælles trosbekendelse udelades.

Note: Jfr. bemærkningen til indgangssalmen. Kan evt. erstattes af et andet musikalsk led.

(8a) Evangelium

Præsten indleder evangelielæsningen med ordene:

Dette hellige evangelium skriver evangelisten . . .

Menigheden rejser sig og svarer:

Gud være lovet for sit glædelige budskab.

Teksten læses derefter af præsten.

Læsningen kan foregå fra alteret eller fra prædikestolen.

Note: Jfr. bemærkningerne under pkt. 6.

Der kan være ønske om at vælge andre tekster end Alterbogens tekster til pågældende søndag. Det giver højmesseordningen ikke mulighed for.

(9a) Trosbekendelse

Trosbekendelsen siges eller synges af præsten, eller af præst og menighed i fællesskab. Menigheden står op.

Under trosbekendelsen står præsten samme sted som under evangelielæsningen.

Trosbekendelsen kan indledes med ordene:

Lad os bekende vor kristne tro, *eller tilsvarende.*

Såfremt evangeliet læses fra prædikestolen, kan trosbekendelsen fremsiges før evangelielæsningen.

Efter trosbekendelsen svarer menigheden med amen eller (et salmevers).

Note: Selv om trosbekendelsen hører til de vigtige led i en børnegudstjeneste, kan der alligevel være ønske om at udelade den i visse tilfælde, eller placere den på andre steder, end højmesseordningen giver mulighed for, f.eks. efter prædikenen.

(10a) Salme før prædikenen

Salmen bortfalder, når evangelielæsningen (samt trosbekendelsen) foregår fra prædikestolen.

Når evangelielæsningen foregår fra alteret, kan salmen også bortfalde eller erstattes af et enkelt salmevers eller et orgelmellem-spil.

(11a) Prædiken

Prædikenen indledes med bøn og afsluttes med lovprisning:

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, Søn og Helligånd, du, som var, er og bliver én sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen.

Note: Højmesseordningen forudsætter, at prædikenen holdes fra prædikestolen. Ved børne- og ungdomsgudstjenester kan der være ønske om, at den foregår fra andre steder i kirkerummet, eller at den indgår som led i en større sammenhæng med tekstlæsning og dramatisering/visualisering. Det kræver en meget fri fortolkning af højmesseordningen at lade den rumme sådanne muligheder.

(12a) Kirkebøn

Kirkebønnen kan bedes fra prædikestolen umiddelbart efter prædikenen, eller den kan bedes fra alteret efter salmen efter prædikenen.

Præsten er frit stillet med hensyn til kirkebønnens ordlyd, men kan benytte den tidligere anførte bøn, der er vejledende for bønnens indhold:

(Se side ff)

Efter kirkebønnen (eller prædikenen) gives meddelelser og bekendtgørelser. På prædikestolen sluttes med den apostolske velsignelse, hvorunder menigheden står op:

Lad os med apostlen tilønske hinanden:

Vor Herres Jesu Kristi nåde, Guds kærlighed og Helligåndens fællesskab være med os alle. Amen.

(13a) Salme efter prædikenen

Under salmen efter prædikenen går præsten for alteret.

Kirkebønnen kan bedes efter denne salme. Og i dette tilfælde efterfølges kirkebønnen af en salme eller et salmevers forud for nadveren.

III. NADVER (ALTERNATIV B)

(14b) Nadverindledning

Præsten kan indlede nadveren med en kort fri nadvertale.

Præsten siger eller messer (vendt mod alteret):

Opstandne Herre og frelser, du som selv er til stede iblandt os med al din kærligheds rigdom! Giv os at modtage dit legeme og blod til din ihukommelse og til stadfæstelse i troen på syndernes forladelse. Rens os fra synd og styrk os i det indre menneske, at du må bo ved troen i vore hjerter. Gør os faste i det evige livs håb. Giv os at vokse i kærligheden, for at vi med alle dine troende må blive ét i dig, ligesom du er ét med Faderen.

Menigheden synger:

Amen.

Note: Der er forslag om, at man ved børnegudstjenester helt skal kunne udelade nadverindledningen og nøjes med Fadervor og Indstiftelsesordene. Denne mulighed står ikke åben inden for højmesseordningen. Heller ikke muligheden for at lade kirkebønnen fungere som nadverindledning/nadverbøn.

(15b) Fadervor

Præst og menighed i fællesskab:

Fader vor, du som er i himlen,....Amen.

(16b) Indstiftelsesordene

Præsten fortsætter med at læse indstiftelsesordene. Herunder står menigheden op.

Ved NB tager præsten disken, henholdsvis kalken, og holder dem, mens pågældende afsnit læses. Præsten kan herunder vende sig mod menigheden.

Vor Herre Jesus Kristus i den nat, da han blev forrådt, tog brødet (NB), takkede ogihukommelse.«

(17b) Nadvermåltidet

Efter indstiftelsesordene går nadvergæsterne op til alteret og knæler ved alterbordet.

Præsten uddeler brødet til hver enkelt nadvergæst med ordene:

Dette er Jesu Kristi legeme.

Præsten rækker vinen til hver enkelt altergæst med ordene:

Dette er Jesu Kristi blod.

Efter hvert bord siger præsten:

Fred være med jer!

Under fredsonsket gør præsten korstegn med kalken.

Under uddelingen kan der synges en salme, der kan spilles orgelmusik, eller der kan være stille.

Efter uddelingen går nadvergæsterne tilbage til deres pladser, og der kan synges en salme.

Nadverhandlingen sluttet med en takkekollekt (pkt. 18 i højmesseordningen).

IV. AFSLUTNING

18. Slutningskollekt

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Lad os alle bede!

Slutningskollekten læses eller messes derefter af præsten (vendt mod alteret):

Efter nadver

Vi takker dig, Herre vor Gud, almægtige Fader, fordi du i din barmhjertighed vederkvæger os med disse livsalige gaver. Vi beder dig, at du vil lade dine gaver komme os rettelig til gode, til at styrke vor tro, grundfæste vort håb og gøre den indbyrdes kærlighed levende iblandt os, for din Søns, Jesu Kristi, vor Herres skyld.

Note: Højmesseordningen rummer ikke mulighed for andre takkebønner efter nadveren. Måske vil Alterbogen komme til at rumme andre muligheder. Indledning til Alterbogsforslaget har et forslag til ny takkebøn efter nadver (s. 95).

Menigheden svarer efter slutningskollekten:

Amen.

19. Velsignelse

20. Udgangssalme

21. Udgangsbøn

Udgangsbønnen læses af kirkesangeren, kordegnen eller et andet medlem af menigheden. Under bønnen knæler præsten ved alteret.

Lad os alle bede!

Herre, vi takker dig, fordi du har lært os, hvad du vil, at vi skal gøre: holde fast ved dit ord og derved styrkes i troen, forbedres dag for dag og trøstes i liv og død.

Herre, hør vor bøn.

Note: Jfr. note ved indgangsbøn.

22. Udgang (Postludium)

Note: Jfr. note ved Indgang.

Forslag til højmesseordning, april 1990

I. INDLEDNING

*Førend gudstjenesten begynder, ringes der 3 gange med kirkens klokke(r).
Sidste ringning slutter med bedeslagene.*

1. Indgang (Præludium)

Efter bedeslagene indledes gudstjenesten med præludium, bibelsk salme eller kormusik, hvorunder præsten går for alteret.

2. Indgangsbøn

Indgangsbønnen læses af kirkesangeren, kordegnen eller et andet medlem af menigheden. Under bønner knæler præsten ved alteret.

Lad os alle bede!

Herre, jeg er kommet ind i dette dit hus for at høre,
hvad du, Gud Fader, min skaber,
du Herre Jesus, min frelser,
du gode Helligånd, i liv og død min trøster,
vil tale til mig.

Herre, oplad nu ved din Helligånd for Jesu Kristi skyld mit hjerte,
at jeg af dit ord kan lære at sørge over mine synder
og at tro i liv og død på Jesus
og hver dag forbedre mig i et helligt liv og levned.
Det høre og bønne Gud, ved Jesus Kristus. Amen.

1955, let. rev.

Eller:

Lad os alle bede!

Herre, jeg er kommet ind i dit hus for at høre,
hvad du vil tale til mig.

Opluk nu ved din Helligånd mit sind,
så jeg af dit ord kan lære at angre mine synder,
tro på Jesus Kristus
og leve hver dag i denne tro. Amen.
1973, foreløbig rev.

3. Indgangssalme

4. Hilsen

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Herren være med jer!

Menigheden svarer:

Og med din ånd!

eller: Og Herren være med dig!

5. Kollektbøn

Præsten fortsætter:

Lad os alle bede!

Præsten læser eller messer derefter (vendt mod alteret) én af dagens kollektbønner.

Menigheden svarer:

Amen.

II. ORDET

6. Første læsning

fra Det gamle Testamente eller Det nye Testamente (epistel).

Menigheden står op under læsningen.

7. Salme mellem læsningerne

8. Anden læsning

fra Det nye Testamente, enten en epistel eller et evangelium.

Menigheden står op under læsningen.

9. Trosbekendelse / Dåb

Trosbekendelsen siges eller synges af præsten, eller af præst og menighed i fællesskab. Menigheden står op. Trosbekendelsen kan også fremsiges fra prædikestolen før eller efter evangeliets oplæsning.

Vi forsager Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen.
Vi tror på Gud Fader, den almægtige, himlens og jordens skaber, og på Jesus Kristus, hans enbårne Søn, vor Herre, som er undfanget ved Helligånden, født af Jomfru Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfæstet, død og begravet, nedfaret til Dødsriget, på tredje dag opstanden fra de døde, opfaret til himmels, siddende ved Gud Faders, den almægtiges, højre hånd, hvorfra han skal komme at dømme levende og døde.
Vi tror på Helligånden, den hellige almindelige kirke, de helliges samfund, syndernes forladelse, kødets opstandelse og det evige liv.

(Den apostolske trosbekendelse)

eller

Jeg (vi) tror på én Gud, den almægtige Fader, himlens og jordens, alt det synliges og usynliges skaber.
Og på én Herre, Jesus Kristus, Guds enbårne Søn, som er født af Faderen før alle tider, Gud af Gud, lys af lys, sand Gud af sand Gud, født, ikke skabt, af samme væsen som Faderen, ved hvem alt er skabt, som for os mennesker og for vor frelse steg ned fra himlene og blev kød ved Helligånden af Jomfru Maria og blev menneske, som også blev korsfæstet for os under Pontius Pilatus, blev pint og begravet og opstod på tredje dagen ifølge skrifterne og opfor til himmels, sidder ved Faderens højre hånd og skal komme igen i herlighed for at dømme levende og døde, og der skal ikke være ende på hans rige.
Og på Helligånden, som er Herre, og som levendegør,

som udgår fra Faderen og fra Sønnen, som tilbedes og æres tillige med Faderen og Sønnen, som har talt ved profeterne.
Og på én hellig, almindelig og apostolisk kirke. Jeg (vi) bekender én dåb til syndernes forladelse og forventer de dødes opstandelse og den kommende verdens liv.

(Den nikænske trosbekendelse)

Efter trosbekendelsen svarer menigheden med amen (eller et salmevers).

Såfremt der er dåb i gudstjenesten, holdes den almindeligvis på dette sted, og den fælles trosbekendelse kan bortfalde. Dåben indledes med en dåbssalme efter Anden læsning (pkt. 8). Efter dåben synges Salmen før prædiken (pkt. 10).

10. Salme før prædiken

11. Evangelielæsning og prædiken

På prædikestolen indleder præsten evangelielæsningen med at sige:

Dette hellige evangelium skriver evangelisten . . .

Menigheden rejser sig og svarer:

Gud være lovet for sit glædelige budskab.

Evangeliet læses derefter af præsten. Når læsningen er færdig, sætter menigheden sig, og prædiken følger. Prædiken kan indledes med en kort bøn.

Prædiken afsluttes med lovprisning:

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, Søn og Helligånd, du som var, er og bliver én sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen.

Eller:

Ære være Faderen og Sønnen og Helligånden,

som det var i begyndelsen, så nu og altid og i al evighed.
Amen.

12. Kirkebøn

Kirkebønnen kan bedes fra prædikestolen i tilknytning til prædikenen, eller den kan bedes fra alteret (evt. fra korbue) efter salmen efter prædikenen. Såfremt der ikke er dåb eller nadver i pågældende højmesse, afsluttes kirkebønnen med Fadervor.

Præsten er frit stillet med hensyn til kirkebønnens ordlyd, men kan benytte én af efterfølgende bønner, der er vejledende for bønnens indhold:

.....

I fastetiden og på Bededag kan litaniet (det store litan) bruges som kirkebøn.

Efter kirkebønnen (eller prædikenen) gives meddelelser og bekendtgørelser. På prædikestolen sluttes med den apostolske velsignelse, hvorunder menigheden står op:

Lad os med apostlen tilønske hinanden:

Vor Herres Jesu Kristi nåde, Guds kærlighed og Helligåndens samfund være med os alle. Amen.

Jfr. 2. Kor. 13,13.

13. Salme efter prædikenen

Under salmen efter prædikenen går præsten for alteret.

Kirkebønnen kan bedes efter denne salme. Og i dette tilfælde efterfølges kirkebønnen af en salme eller et salmevers forud for nadveren.

Såfremt der ikke skal være nadver, fortsættes med slutningskollekten (pkt. 18) eller kirkebøn og Fadervor.

III. NADVER

14. Nadverbøn

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Opløft jeres hjerter til Herren! Lad os prise Hans navn!

Præsten fortsætter (vendt mod alteret):

Hellig, hellig, hellig er Herren, Gud den almægtige,
Han som var, og som er, og som kommer.

Menigheden:

Hosianna i det højeste!

Præsten:

Velsignet være Han, som kommer i Herrens navn.

Menigheden:

Hosianna i det højeste!

1985, s. 14. Jfr. Johs. Åb. 4,8 og Matt. 21,9.

Menigheden synger:

O, du Guds Lam!

med korsets skam,

du bar al verdens synder,

derfra al trøst begynder;

miskundelig

forbarm du dig!

O, du Guds Lam!

med korsets skam,

du bar al verdens synder,

dermed al fred begynder;

af kærlighed

giv os din fred!

O, du Guds Lam!

med korsets skam,

du bar al verdens synder,

derfra vort liv begynder;

vor død til trods

opliv du os!

Denne indledende del af nadverbønnen kan erstattes af følgende:

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Opløft jeres hjerter til Herren! Lad os prise Hans navn!

Præsten fortsætter (vendt mod alteret):

Vi takker og lover dig, Gud Fader almægtige, ved Jesus Kristus, vor Herre. Du skabte himlen og hele dens hær, jorden og alt, som er derpå. Liv og ånde giver du os, mætter os daglig af din fylde. Med hele din menighed på jorden og i himlen, i kor med alle engle synger vi din herligheds lovsang:

Menigheden synger:

Hellig, hellig, hellig er Herren, Gud den almægtige.

Himlen og jorden er fuld af din herlighed

Hosianna i det højeste!

Præsten:

Velsignet være Han, som kommer i Herrens navn.

Menigheden:

Hosianna i det højeste!

1985, s. 18-19, let rev.

Når Helligsangen synges af menigheden, kan salmen "O, du Guds lam" i stedet synges under uddelingen.

Præsten siger eller messer:

Opstandne Herre og frelser,
du som selv er til stede iblandt os med al din kærligheds rigdom!
Giv os at modtage dit legeme og blod til din ihukommelse
og til stadfæstelse i troen på syndernes forladelse.
Rens os fra synd og styrk os i det indre menneske,
at du må bo ved troen i vore hjerter.
Gør os faste i det evige livs håb.
Giv os at vokse i kærligheden,
for at vi med alle dine troende må blive ét i dig,
ligesom du er ét med Faderen.

1949, let rev. 1985 har en lidt kortere revision.

Menigheden synger:

Amen.

15. Fadervor

Præsten, eller præst og menighed i fællesskab:

Fader vor, du som er i himlen,
helliget worde dit navn, komme dit rige,
ske din vilje som i himlen således også på jorden.

Giv os i dag vort daglige brød.

Og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere.

Og led os ikke i fristelse, men fri os fra det onde.

Thi dit er riget og magten og æren i evighed!

Menigheden:

Amen.

16. Indstiftelsesordene

Præsten fortsætter med at læse eller messe indstiftelsesordene. Herunder står menigheden op.

Ved NB tager præsten disken, benholdsviis kalken, og holder dem, mens pågældende afsnit læses eller messes. Præsten kan herunder vende sig mod menigheden.

Vor Herre Jesus Kristus i den nat, da han blev forrådt,
(NB) tog brødet, takkede og brød det,
gav sine disciple det og sagde:

»Tag dette og spis det; det er mit legeme, som gives for jer.

Gør dette til min ihukommelse.«

Ligeså (NB) tog han også kalken efter aftensmåltidet,
takkede, gav dem den og sagde:

»Drik alle deraf; denne kalk er den nye pagt i mit blod,
som udgydes for jer til syndernes forladelse.

Gør dette, så ofte som I drikker den, til min ihukommelse.«

1985.

17. Nadvermåltidet

Efter indstiftelsesordene går nadvergæsterne op til alteret og knæler ved alterbordet.

Præsten uddeler brødet til hver enkelt nadvergæst med ordene:

Dette er Jesu Kristi legeme.

Præsten rækker vinen til hver enkelt altergæst med ordene:

Dette er Jesu Kristi blod.

1955

Efter hvert bord siger præsten:

Den korsfæstede og opstandne frelser, vor Herre Jesus Kristus, som nu har givet jer sit hellige legeme og blod, hvormed han har gjort fyldest for alle jeres/vore synder, han styrke og opholde jer derved i en sand tro til det evige liv! Fred være med jer!

1985, s. 17.

Under fredsønsket gør præsten korstegn med kalken.

Efter alle borde undtagen det sidste kan præsten nøjes med at sige:

Fred være med jer!

Under uddelingen kan der synges en salme, der kan spilles orgelmusik, eller der kan være stilhed.

Efter uddelingen går nadvergæsterne tilbage til deres pladser, og der kan synges en salme.

IV. AFSLUTNING

18. Slutningskollekt

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Lad os alle bede!

Slutningskollekten læses eller messes derefter af præsten (vendt mod alteret):

Efter nadver

Vi takker dig, Herre vor Gud, almægtige Fader, fordi du i din barmhjertighed vederkvæger os med disse livsalige gaver.

Vi beder dig, at du vil lade dine gaver komme os rettelig til gode, til at styrke vor tro, grundfæste vort håb og gøre den indbyrdes kærlighed levende iblandt os, for din Søns, Jesu Kristi, vor Herres skyld.

1985, uændret. Let rev. i forhold til 1955.

I stedet for anførte slutningskollekt kan anvendes :

Efter dåb og nadver

Herre, vor Gud, himmelske Fader! Vi takker dig for din usigelige nåde, at du ved din Søn, vor opstandne frelser, os til trøst og syndernes forladelse, har givet os dit evangelium og dine sakramenter. Vi beder dig, giv os din Helligånd, så vi af hjertet tror dit ord og ved de hellige sakramenter dag for dag styrkes i troen, indtil vi bliver til evig tid salige, ved din elskede Søn, Jesus Kristus, vor Herre, som med dig lever og regerer i Helligånds enhed, én sand Gud fra evighed og til evighed.

Veit. D., 1. s. e. påske. Tekstform fra Prøvealterbogen 1958.

Efter dåb

Herre, vor Gud, himmelske Fader! Vi takker dig af hjertens grund, at du har ladet os komme til den nådefulde dåb, hvori du tilsagde os syndernes forladelse, Helligånden og det evige liv for din Søns, Jesu Kristi, skyld. Vi beder dig, bevar os i en sådan tillid til din nåde og barmhjertighed, at vi aldrig tvivler om dette dit tilsagn, men trøster os dermed i alle fristelser, og giv os ved din Helligånd at vogte os for synd og bevares i vor dåbs nåde, indtil vi bliver til evig tid salige, ved din elskede Søn, Jesus Kristus, vor Herre, som med dig lever og regerer i Helligånds enhed, én sand Gud fra evighed og til evighed!

Veit D., 4. s. i advent. Tekstform fra Prøvealterbogen 1958.

Ved gudstjenester uden dåb eller nadver

Herre Gud, himmelske Fader! Vi takker dig, fordi du har givet os dit hellige og salige ord, hvorved du også her hos os forsamler din kristne kirke. Nu beder vi dig: Bliv hos os med din Helligånd, så vi bevarer dit ord og retter os derefter, og hver dag lever i troen, indtil vi bliver til evig tid salige, ved din elskede Søn, Jesus Kristus, vor Herre, som med dig lever og regerer i Helligåndens enhed, én sand Gud fra evighed og til evighed.

1985, s. 10, 1. rev.

Menigheden svarer efter slutningskollekten:

Amen.

Ved gudstjenester uden nadver kan slutningskollekten bortfalde, når kirkebønnen og Fadervor bedes fra alteret efter salmen efter prædikenen.

19. Velsignelse

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Herren være med jer!

Menigheden svarer:

Og med din ånd!

eller: Og Herren være med dig!

Hilsenen kan udelades eller bringes forud for slutningskollekten.

Såfremt hilsenen udelades, kan velsignelsen indledes med ordene:

Modtag Herrens velsignelse.

Menigheden står op under velsignelsen, mens præsten siger:

Herren velsigne dig og bevare dig.

Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig.

Herren løfte sit åsyn på dig og give dig fred.

Menigheden svarer:

Amen. Amen. Amen.

Under velsignelsen kan præsten løfte armene og afslutte med korstegn.

20. Udgangssalme

21. Udgangsbøn

Udgangsbønnen læses af kirkesangeren, kordegnen eller et andet medlem af menigheden. Under bønnen knæler præsten ved alteret.

Lad os alle bede!

Herre, jeg takker dig af hele mit hjerte,

fordi du har lært mig, hvad du vil, at jeg skal gøre.

Hjælp mig nu, min Gud, ved din Helligånd for Jesu Kristi skyld,

at jeg må bevare dit ord i et rent hjerte,

deraf i troen styrkes, i et helligt levned forbedres

og mig derved i liv og død trøste. Amen.

1955.

Eller:

Lad os alle bede!

Herre, jeg takker dig, fordi du har lært mig,

hvad du vil, at jeg skal gøre:

holde fast ved dit ord

og lade mig lede, styrke og trøste ved det ord

i liv og i død. Amen

1973, rev.

22. Udgang (Postludium)

Mens præsten og menigheden forlader kirkerummet, spilles der et postludium.

Indsamling finder almindeligvis sted i forbindelse med udgangen.

Alternativer

For hver af højmessens 4 hoveddele findes i det følgende ét eller to alternativer, der kan anvendes i almindelighed eller på visse helligdage, såfremt et flertal i menighedsrådet kan tilslutte sig præstens ønske herom. Jfr. punkt 3 i vejledningen.

Note: Teksten skal revideres, hvis den alternative Afslutning udelades. Det samme gælder vejledningens pkt. 3.

I. INDLEDNING (ALTERNATIV A)

Førend gudstjenesten begynder, ringes der 3 gange med kirkens klokke(r). Sidste ringning afsluttes med bedeslagene.

(1a) Indgang (Præludium)

Efter bedeslagene begynder gudstjenesten med præludium, bibelsk salme eller kormusik, hvorunder præsten går for alteret.

(2a) Indgangsbøn

Indgangsbønnen læses af kirkesangeren, kordegnen eller et andet medlem af menigheden. Under bønnen knæler præsten ved alteret.

Lad os alle bede!

Herre, jeg er kommet ind i dette dit hus for at høre,
hvad du, Gud Fader, min skaber,
du Herre Jesus, min frelser,
du gode Helligånd, i liv og død min trøster,
vil tale til mig.

Herre, oplad nu ved din Helligånd for Jesu Kristi skyld mit hjerte,
at jeg af dit ord kan lære at sørge over mine synder
og at tro i liv og død på Jesus
og hver dag forbedre mig i et helligt liv og levned.

Det høre og bønføre Gud, ved Jesus Kristus. Amen.

1955, let. rev.

Indgangsbønnen og udgangsbønnen kan bortfalde, når dette alternativ anvendes.

(3a) Indgangssalme

"Herre, forbarm dig" (Kyrie)

Siges eller synges som vekselbøn mellem P (= præst eller forsanger) og M (= menigheden)

P Herre, Gud Fader i himlen!

M Forbarm dig over os!

P Herre Jesus, vor frelser!

M Forbarm dig over os!

P Herre Gud Helligånd, vort lys og vor trøst!

M Forbarm dig over os!

1963, s. 22, let rev. Jfr. DDS 364.

Eller:

P Kyrie eleison!

M Gud Fader, forbarm dig!

P Christe eleison!

M Kristus, forbarm dig!

P Kyrie eleison!

M Herre Helligånd, forbarm dig!

1963, s. 22, let rev.

Eller:

P Herre Jesus, Guds Søn, du som blev menneske for vor frelses skyld, vi beder dig: Herre, forbarm dig!

M Herre, forbarm dig!

P Kristus, vor bror i himlen, du som har givet os del i livets sejr over døden, vi beder dig: Kristus, forbarm dig!

M Kristus, forbarm dig!
P Herre, du som sidder ved Faderens højre hånd
og går i forbøn for os, vi beder dig: Herre, for-
barm dig!
M Herre, forbarm dig!

Lovsangen (Gloria)

(Udelades normalt i fastetiden)

Præsten:

Ære være Gud i det højeste!
og fred på jorden, i mennesker velbehag!
Jfr. Luk. 2,14

Menigheden synger (stående) følgende vers eller et andet vers fra Den Danske Salmebog nr. 360:

Vi love, vi prise og takke dig,
al æren skal dig tilhøre,
o Herre, Gud Fader i Himmerig,
for kærlighed, du os mon gøre!
Du alle ting har i vold og magt,
det alt må frem, som er dig agt,
thi frygte vi ingen fare.
(DDS 360, vers 2)

På festdage eller ved særlige lejligheder kan Lovsangen synges således:

Præsten:

Ære være Gud i det højeste.

Menigheden:

Og fred på jorden, i mennesker velbehag.
Vi lover dig, vi priser dig, vi tilbøder dig, vi ophøjer dig,
vi takker dig for din store herlighed,
Herre Gud, himmelske konge, Gud Fader almægtige.
Herre, Guds enbårne Søn, Jesus Kristus,

Herre Gud, Guds Lam, Faderens Søn,
du som bærer verdens synder, forbarm dig over os!
du som sidder ved Faderens højre hånd, hør vor bøn!
For du alene er hellig, du alene Herre, du alene den højeste,
Jesus Kristus med Helligånden i Gud Faders herlighed.
Amen.

1963, s. 22-23, revideret og forkortet.

(4a) Hilsen

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Herren være med jer!

Menigheden svarer:

Og med din ånd!

eller: Og Herren være med dig!

(5a) Kollektbøn

Præsten fortsætter:

Lad os alle bede!

Præsten læser eller messer derefter (vendt mod alteret) én af dagens kollektbønner.

Menigheden svarer:

Amen.

I. INDLEDNING (ALTERNATIV B)

*Førend gudstjenesten begynder, ringes der 3 gange med kirkens klokke(r).
Sidste ringning afsluttes med bedeslagene.*

(1b) Indgang (Præludium)

Efter bedeslagene begynder gudstjenesten med præludium, bibelsk salme eller kormusik, hvorunder præsten går for alteret.

(2b) Indgangsbøn (lille litani)

I stedet for den almindelige indgangsbøn anvendes "Det lille litani" (Salmebogen nr. 364) som en vekselbøn mellem P (= præst eller forsanger) og M (= menigheden).

*P Herre Gud Fader i himlen!
M Forbarm dig over os!
P Herre Jesus, vor frelsermand!
M Forbarm dig over os!
P Herre Helligånd, vort lys og vor trøst!
M Forbarm dig over os!
P Vi har syndet med vore forfædre!
M Vi har forskyldt din vredes domme!
P O Herre, handl ikke med os efter vore synder!
M Og betal os ikke efter vore misgerninger!
P O Herre, hør vor bøn!
M Og lad vor røst komme til dig!*

Eller følgende bøn, der bedes af kirkesangeren, kordegnen eller et andet medlem af menigheden:

Herre, vor Gud, du kender vore hemmelige tanker, og det inderste i vore ord og gerninger er ikke skjult for dig. Vi bekender, at vi har syndet imod dig og ikke er værd at kaldes dine børn. Men uden dig kan vi ikke leve. Derfor beder vi dig: kast os ikke bort fra dit ansigt og tag ikke din

*Helligånd fra os. Du, som tager imod syndere, tag imod os.
Herre, forbarm dig over os.*

Menigheden:

*Herre, forbarm dig.
1963, s. 69, let rev.*

Derefter siger præsten:

*På Jesu Kristi befaling og for hans lidelses og døds skyld
tilsiger jeg jer alle jeres synders nådige forladelse
i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn!*

Eller:

*På hans ord, som har døbt os,
tilsiger jeg jer alle jeres synders nådige forladelse
i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn!*

Menigheden:

Amen.

(3b) Indgangssalme

(4b) Hilsen

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Herren være med jer!

Menigheden svarer:

Og med din ånd!

Eller: Og Herren være med dig!

(5b) Kollektbøn

Præsten fortsætter:

Lad os alle bede!

Præsten læser eller messer derefter (vendt mod alteret) én af dagens kollektbønner.

Menigheden svarer:

Amen.

Når dette alternativ anvendes, kan udgangsbønnen bortfalde.

II. ORDET (ALTERNATIV A)

(6a) Første læsning

*fra Det gamle Testamente eller Det nye Testamente (epistel).
Menigheden står op under læsningen.*

(7a) Salme mellem læsningerne

*Såfremt der er dåb i gudstjenesten, holdes den normalt på denne salmes
plads eller forud for første læsning. Når der er dåb, kan den fælles tros-
bekendelse udelades.*

(8a) Evangelium

*Præsten indleder evangelielæsningen med ordene:
Dette hellige evangelium skriver evangelisten . . .
Menigheden rejser sig og svarer:
Gud være lovet for sit glædelige budskab.
Teksten læses derefter af præsten.
Læsningen kan foregå fra alteret eller fra prædikestolen.*

(9a) Trosbekendelse

*Trosbekendelsen siges eller synges af præsten, eller af præst og menighed i
fællesskab. Menigheden står op.
Under trosbekendelsen står præsten samme sted som under evange-
lielæsningen.
Trosbekendelsen kan indledes med ordene:
Lad os bekende vor kristne tro, eller tilsvarende.
Såfremt evangeliet læses fra prædikestolen, kan trosbekendelsen
fremsiges før evangelielæsningen.*

Vi forsager Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen.
Vi tror på Gud Fader, den almægtige, himlens og jordens skaber,
og på Jesus Kristus, hans enbårne Søn, vor Herre,
som er undfanget ved Helligånden, født af Jomfru Maria,
pint under Pontius Pilatus, korsfæstet, død og begravet,

nedfaret til Dødsriget, på tredje dag opstanden fra de døde, opfa-
ret til himmels, siddende ved Gud Faders, den almægtiges, højre
hånd, hvorfra han skal komme at dømme levende og døde.

Vi tror på Helligånden, den hellige almindelige kirke,
de helliges samfund, syndernes forladelse,
kødets opstandelse og det evige liv.

(Den apostolske trosbekendelse)

eller

DEN NIKÆNSKE TROSBEKENDELSE

Efter trosbekendelsen svarer menigheden med amen eller (et salmevers).

(10a) Salme før prædikenen

*Salmen bortfalder, når evangelielæsningen (samt trosbekendelsen)
foregår fra prædikestolen.
Når evangelielæsningen foregår fra alteret, kan salmen også
bortfalde eller erstattes af et enkelt salmevers eller et orgelmellems-
pil.*

(11a) Prædiken

Prædikenen indledes med bøn og afsluttes med lovprisning:

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud,
Fader, Søn og Helligånd,
du, som var, er og bliver én sand treenig Gud,
højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen.

Eller:

Ære være Faderen og Sønnen og Helligånden,
som det var i begyndelsen, så nu og altid og i al evighed.
Amen.

(12a) Kirkebøn

*Kirkebønnen kan bedes fra prædikestolen umiddelbart efter prædikenen,
eller den kan bedes fra alteret efter salmen efter prædikenen.*

Såfremt der ikke er dåb eller nadver i pågældende højmesse, afsluttes kirkebønnen med Fadervor.

Præsten er frit stillet med hensyn til kirkebønnens ordlyd, men kan benytte de tidligere anførte bønner, der er vejledende for bønnens indhold:

(Se side ff)

Efter kirkebønnen (eller prædikenen) gives meddelelser og bekendtgørelser. På prædikestolen sluttes med den apostolske velsignelse, hvorunder menigheden står op:

Lad os med apostlen tilønske hinanden:

Vor Herres Jesu Kristi nåde, Guds kærlighed og Helligåndens samfund være med os alle. Amen.

(13a) Salme efter prædikenen

Under salmen efter prædikenen går præsten for alteret.

Kirkebønnen kan bedes efter denne salme. Og i dette tilfælde efterfølges kirkebønnen af en salme eller et salmevers forud for nadveren.

Såfremt der ikke skal være nadver, fortsættes med slutningskollekten (pkt. 18) eller kirkebøn og Fadervor.

III. NADVER (ALTERNATIV A)

(14a) Nadverbøn

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Herren være med jer!

Menigheden svarer:

Og med din ånd!

eller: Og Herren være med dig!

Præsten:

Opløft jeres hjerter til Herren! Lad os prise Hans navn!

Derefter fortsætter præsten (vendt mod alteret):

Vi takker og lover dig, Gud Fader almægtige,
ved Jesus Kristus, vor Herre.

Du skabte himlen og hele dens hær, jorden og alt, som er derpå.

Liv og ånde giver du os, mætter os daglig af din fylde.

Med hele din menighed på jorden og i himlen,

i kor med alle engle synger vi din herligheds lovsang:

1985, s. 18-19, let. rev. Jfr. 1963, s. 32.

Denne indledende del af nadverbønnen kan erstattes af følgende:

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Herren være med jer!

Menigheden svarer:

Og med din ånd!

Præsten:

Opløft jeres hjerter til Herren.

Menigheden:

Vi opløfter vore hjerter.

Præsten:

Lad os takke Herren, vor Gud.

Menigheden:

Det er værdigt og ret.

Derefter fortsætter præsten (vendt mod alteret):

I advent, i belligtrekongerstiden og trinitatistiden

Det er i sandhed værdigt og ret, at vi altid og alle vegne takker dig, Gud Fader almægtige, ved Jesus Kristus, vor Herre. Du skabte himlen og hele dens hær, jorden og alt, som er derpå. Liv og ånde giver du os, mætter os daglig af din fylde. Med hele din menighed på jorden og i himlen, i kor med alle engle synger vi din herligheds lovsang:

I juletiden:

Det er i sandhed værdigt og ret, at vi altid og alle vegne takker dig, Gud Fader almægtige ved Jesus Kristus, vor Herre, som for vor skyld blev menneske, for at vi ved ham skulle blive dine børn. Med hele din menighed på jorden og i himlen, i kor med alle engle synger vi din herligheds lovsang:

I septuagesimatiden, i fasten og på Langfredag

Det er i sandhed værdigt og ret, at vi altid og alle vegne takker dig, Gud Fader almægtige, ved Jesus Kristus, vor Herre. Han er det levende brød, som er kommet ned fra himlen for at give verden liv. Med hele din menighed på jorden og i himlen, i kor med alle engle synger vi din herligheds lovsang:

I påsketiden

Det er i sandhed værdigt og ret, at vi altid og alle vegne takker dig, Gud Fader almægtige, ved Jesus Kristus, vor Herre. Han er det rette påskelam, som ved sin død tilintetgjorde vor død og ved sin opstandelse gengav os livet. Med hele din menighed på jorden og i himlen, i kor med alle engle synger vi din herligheds lovsang:

På Kristi Himmelfartsdag og den følgende søndag

Det er i sandhed værdigt og ret, at vi altid og alle vegne takker dig, Gud Fader almægtige, ved Jesus Kristus, vor Herre, som er ved din højre hånd og altid går i forbøn for os. Med hele din

menighed på jorden og i himlen, i kor med alle engle synger vi din herligheds lovsang:

I pinsedagene

Det er i sandhed værdigt og ret, at vi altid og alle vegne takker dig, Gud Fader almægtige, ved Jesus Kristus, vor Herre, som har sendt os sin Ånd og kalder og samler sin menighed ud af alle folkeslag på jorden. Med hele din menighed på jorden og i himlen, i kor med alle engle synger vi din herligheds lovsang:

1963, s. 32-33.

Menigheden synger (stående):

Hellig, hellig, hellig er Herren, Gud den almægtige.
Himlen og jorden er fuld af din herlighed.

Hosianna i det højeste!

Jfr. Es. 6,3.

Præsten:

Velsignet være Han, som kommer i Herrens navn.

Menigheden:

Hosianna i det højeste!

Præsten:

Lovet være du, hellige Gud og Fader,
fordi du friede os ud af mørkets magt
og førte os over i din elskede Søns rige.
Vi ihukommer med taksigelse hans bitre lidelse og død,
hans sejrige opstandelse og himmelfart
og forventer hans komme i herlighed.
Vi beder dig: send din Helligånd over os og dette måltid.
Giv os i tro at modtage vor Herres Jesu Kristi legeme og blod
og derved få del i hans fuldbragte offer
til syndernes forladelse og evigt liv.

Lad os ved hans kærlighed vokse i enheden med alle troende
og samles med din menighed, når du fuldender den i dit rige.

1963, s. 33-34, let rev..

Eller:

Vi takker dig, Gud, fordi du sendte din elskede Søn, Jesus Kristus, for at frelse os og forkynde din vilje, han er dit Ord, uadskillelig fra dig.

Du sendte ham fra himlen, og han blev menneske, udfanget ved Helligånden og født af en jomfru. Han opfyldte din vilje og skabte dig et folk, da han udstrakte sine hænder for at udfri dem, som tror på dig. Han gav sig selv i frivillig lidelse for at udrydde døden, bryde djævelens lænker og åbenbare opstandelsen. Vi ihukommer hans død og opstandelse, og vi beder dig, at du vil sende din Helligånd over dette måltid. Forén os alle gennem dine hellige gaver, og giv os del i Helligåndens fylde, så vi lover og priser dig ved din Søn, Jesus Kristus.

Fri, let forkortet og bearbejdet oversættelse af Hippolyts nadverbøn.

Menigheden:

Amen.

(15a) Fadervor

Præsten, eller præst og menighed i fællesskab:

Fader vor, du som er i himlen,
helliget vorde dit navn, komme dit rige,
ske din vilje som i himlen således også på jorden.

Giv os i dag vort daglige brød.

Og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere.

Og led os ikke i fristelse, men fri os fra det onde.

Thi dit er riget og magten og æren i evighed!

Menigheden:

Amen.

(16a) Indstiftelsesordene

Præsten fortsætter med at læse eller messe indstiftelsesordene. Herunder står menigheden op.

Ved NB tager præsten disken, henholdsvis kalken, og holder dem, mens pågældende afsnit læses. Præsten kan herunder vende sig mod menigheden.

Vor Herre Jesus Kristus i den nat, da han blev forrådt,

(NB) tog brødet, takkede og brød det,

gav sine disciple det og sagde:

»Tag dette og spis det; det er mit legeme, som gives for jer.

Gør dette til min ihukommelse.«

Ligeså (NB) tog han også kalken efter aftensmåltidet,

takkede, gav dem den og sagde:

»Drik alle deraf; denne kalk er den nye pagt i mit blod,

som udgydes for jer til syndernes forladelse.

Gør dette, så ofte som I drikker den, til min ihukommelse.«

(17a) Nadvermåltidet

Efter indstiftelsesordene går nadvergæsterne op til alteret og knæler ved alterbordet.

Inden uddelingen, eller under uddelingen, synges "O, du Guds Lam":

O, du Guds Lam!

med korsets skam,

du bar al verdens synder,

derfra al trøst begynder;

miskundelig

forbarm du dig!

O, du Guds Lam!

med korsets skam,

du bar al verdens synder,

dermed al fred begynder;

af kærlighed

giv os din fred!

O, du Guds Lam!

med korsets skam,

du bar al verdens synder,

derfra vort liv begynder;
vor død til trods
opliv du os!
DDS 365

Eller: Salmebogen nr. 174

Eller:

O, du Guds Lam uskyldig,
du som bærer verdens synd:
forbarm dig over os!
O, du Guds Lam uskyldig,
du som bærer verdens synd:
forbarm dig over os!
O, du Guds Lam uskyldig,
du som bærer verdens synd:
forlen os din fred!
Amen.

1985, s. 20-21.

Præsten uddeler brødet til hver enkelt nadvergæst med ordene:

Dette er Jesu Kristi legeme.

Præsten rækker vinen til hver enkelt altergæst med ordene:

Dette er Jesu Kristi blod.

Efter hvert bord siger præsten:

Den korsfæstede og opstandne frelser, vor Herre Jesus Kristus,
som nu har givet jer sit hellige legeme og blod,
hvormed han har gjort fyldest for alle jeres/vore synder,
han styrke og opholde jer derved i en sand tro til det evige liv!
Fred være med jer!

Under fredsånsket gør præsten korstegn med kalken.

Efter hvert bord undtagen det sidste kan præsten indskrænke sig til at sige:

Fred være med jer!

Under uddelingen kan der synges en salme, der kan spilles orgelmusik, eller der kan være stille.

Efter uddelingen går nadvergæsterne tilbage til deres pladser, og der kan synges en salme.

Nadverhandlingen sluttet med en takkekollekt (pkt. 18 i højmesseordningen).

III. NADVER (ALTERNATIV B)

(14b) Nadverindledning

Præsten siger (vendt mod menigheden):

Vor Herre Jesus Kristus har selv sagt: »Jeg er livets brød. Den, som kommer til mig, skal ikke hunge; og den, som tror på mig, skal aldrig tørste.« I sin hellige nadver skænker den korsfæstede og opstandne frelser os sig selv, så at hver den, som hungrer og tørster efter retfærdighed, dér kan finde mad og drikke til evigt liv. Så følg i lydige tro hans indbydelse, når han siger: »Tag dette og spis det; drik alle deraf; gør dette til min ihukommelse!« Da vil han forene jer med sig selv, så at I under vandringen her på jorden stadig må komme ham i hu og engang samles med ham i hans rige. Derom vil vi nu af hjertet bede:

1985, s. 15, let rev.

Denne indledende tiltale kan udelades eller erstattes af en kort fri nadvertale.

Præsten siger eller messer (vendt mod alteret):

Opstandne Herre og frelser,
du som selv er til stede iblandt os med al din kærligheds rigdom!
Giv os at modtage dit legeme og blod til din ihukommelse
og til stadfæstelse i troen på syndernes forladelse.
Rens os fra synd og styrk os i det evige livs håb.
Giv os at vokse i kærligheden
og lad os med alle troende blive ét i dig,
ligesom du er ét med Faderen.

1985

Menigheden synger:

Amen.

*Eller nadverhandlingen kan i stedet indledes med absolution,
hvor præsten siger fra alter eller kordør (vendt mod menigheden):*

På hans ord, som har døbt dig, tilsiger jeg dig alle dine synders nådige forladelse i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn.

Ritualforslag ved Kirkeligt Samfunds udvalg, gruppe I,
1976, s. 3.

*Der synges en kort nadversalme, f.eks. 431, 279 vers 6-7, 365, 416
eller 458.*

(15b) Fadervor

Præsten, eller præst og menighed i fællesskab:

Fader vor, du som er i himlen,
helliget vorde dit navn, komme dit rige,
ske din vilje som i himlen således også på jorden.
Giv os i dag vort daglige brød.
Og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere.
Og led os ikke i fristelse, men fri os fra det onde.
Thi dit er riget og magten og æren i evighed!

Menigheden:

Amen.

(16b) Indstiftelsesordene

Præsten fortsætter med at læse indstiftelsesordene. Herunder står menigheden op.

Ved NB tager præsten disken, henholdsvis kalken, og holder dem, mens pågældende afsnit læses. Præsten kan herunder vende sig mod menigheden.

Vor Herre Jesus Kristus i den nat, da han blev forrådt,
(NB) tog brødet, takkede og brød det,
gav sine disciple det og sagde:
»Tag dette og spis det; det er mit legeme, som gives for jer.
Gør dette til min ihukommelse.«

Ligeså (NB) tog han også kalken efter aftensmåltidet,
takkede, gav dem den og sagde:

»Drik alle deraf; denne kalk er den nye pagt i mit blod,
som udgydes for jer til syndernes forladelse.

Gør dette, så ofte som I drikker den, til min ihukommelse.«

(17b) Nadvermåltidet

Efter indstiftelsesordene går nadvergæsterne op til alteret og knæler ved alterbordet.

Præsten uddeler brødet til hver enkelt nadvergæst med ordene:

Dette er Jesu Kristi legeme.

Præsten rækker vinen til hver enkelt altergæst med ordene:

Dette er Jesu Kristi blod.

Efter hvert bord siger præsten:

Den korsfæstede og opstandne frelser, vor Herre Jesus Kristus, som nu har givet jer sit hellige legeme og blod, hvormed han har gjort fyldest for alle jeres/vore synder, han styrke og opholde jer derved i en sand tro til det evige liv! Fred være med jer!

Under fredsonsket gør præsten korstegn med kalken.

Eller præsten kan nøjes med efter hvert bord at sige:

Fred være med jer!

Under uddelingen kan der synges en salme, der kan spilles orgelmusik, eller der kan være stille.

Efter uddelingen går nadvergæsterne tilbage til deres pladser, og der kan synges en salme.

Nadverhandlingen sluttet med en takkekollekt (pkt. 18 i højmesseordningen).

IV. AFSLUTNING (ALTERNATIV A)

(Denne alternative afslutning anvendes kun sammen med den alternative orddel, side ff, og forudsætter, at første læsning har været en læsning fra Det gamle Testamente)

Udarbejdet efter drøftelse på mødet i november 1988 og forelagt på maj-mødet 1989 uden indvendinger. Underudvalget vedr. læsninger mener dog, at dette alternativ ikke bør autoriseres. I stedet kan evt. i alterbogstillægget anføres en liste over udgangslæsninger.

Løgumkloster nov. 89: Spørgsmålet står foreløbigt åbent.

(18a) Slutningskollekt

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Lad os alle bede!

Slutningskollekten læses eller messes derefter af præsten (vendt mod alteret):

Efter nadver

Vi takker dig, Herre vor Gud, almægtige Fader, fordi du i din barmhjertighed vederkvæger os med disse livsalige gaver.

Vi beder dig, at du vil lade dine gaver komme os rettelig til gode, til at styrke vor tro, grundfæste vort håb og gøre den indbyrdes kærlighed levende iblandt os, for din Søns, Jesu Kristi, vor Herres skyld.

I stedet for anførte slutningskollekt kan anvendes følgende:

Efter dåb og nadver

Herre, vor Gud, himmelske Fader! Vi takker dig for din usigelige nåde, at du ved din Søn, vor opstandne frelser, os til trøst og syndernes forladelse har givet os dit ord og dine sakramenter. Vi beder dig: giv os din Helligånd, så vi af hjertet må tro dit ord og ved de hellige sakramenter dag for dag styrkes i troen, indtil vi bliver evindeligt salige ved din Søn, vor Herre Jesus Kristus, som med dig lever og regerer i Helligånds enhed, én sand Gud fra evighed og til evighed!

Efter dåb

Herre, vor Gud, himmelske Fader! Vi takker dig af hjertens grund, fordi du har ladet os komme til den nådefulde dåb, hvori du skænkede os syndernes forladelse, Helligånden og det evige liv for din Søns, Jesu Kristi skyld. Vi beder dig: bevar os i troen, så at vi aldrig tvivler om denne din gave, og styrk os ved din Helligånd til at stride mod synden og blive i vor dåbs nåde, indtil vi bliver evindeligt salige ved din elskede Søn, Jesus Kristus, vor Herre, som med dig lever og regerer i Helligåndens enhed, én sand Gud fra evighed og til evighed!

Ved gudstjenester uden dåb eller nadver

Herre Gud, himmelske Fader! Vi takker dig, fordi du har givet os dit hellige og salige ord, som også her hos os forsamler din kristne kirke. Nu beder vi dig: Bliv hos os med din Helligånd, så vi bevarer dit ord og retter os derefter, og hver dag lever i troen, indtil vi bliver til evig tid salige, ved din elskede Søn, Jesus Kristus, vor Herre, som med dig lever og regerer i Helligåndens enhed, én sand Gud fra evighed og til evighed.

Menigheden svarer efter slutningskollekten:

Amen.

Ved gudstjenester uden nadver kan slutningskollekten bortfalde, når kirkebønnen og Fadervor bedes fra alteret efter salmen efter prædikenen.

Udgangslæsning

fra Det nye Testamente (epistel). Læsningen kan indledes med ordene:

Således skriver ...

Teksten læses derefter af præsten. Menigheden står op under læsningen.

Udgangslæsningen kan også læses på udgangsbønnens plads (pkt. 21).

(19a) Velsignelse

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Herren være med jer!

Menigheden svarer:

Og med din ånd!

Eller: Og Herren være med dig!

Hilsenen kan udelades eller bringes forud for slutningskollekten.

Såfremt hilsenen udelades, kan velsignelsen indledes med ordene:

Modtag Herrens velsignelse.

Menigheden står op under velsignelsen, mens præsten siger:

Herren velsigne dig og bevare dig!

Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig!

Herren løfte sit åsyn på dig og give dig fred!

Menigheden svarer:

Amen. Amen. Amen.

Under velsignelsen kan præsten løfte armene og afslutte med kors-tegn.

(20a) Udgangssalme

(21a) Udgangsbøn

Udgangsbønnen læses af kirkesangeren, kordegnen eller et andet medlem af menigheden. Under bønnen knæler præsten ved alteret.

Lad os alle bede!

Herre, jeg takker dig af hele mit hjerte,
fordi du har lært mig, hvad du vil, at jeg skal gøre.

Hjælp mig nu, min Gud, ved din Helligånd for Jesu Kristi skyld,
at jeg må bevare dit ord i et rent hjerte,
deraf i troen styrkes, i et helligt levned forbedres
og mig derved i liv og død trøste. Amen.

I tilknytning til udgangsbønnen, eller i stedet for udgangsbønnen, kan der være en udgangslæsning (epistel).

(22a) Udgang (Postludium)

Mens præsten og menigheden forlader kirkerummet, spilles der et postludium. Indsamling finder almindeligvis sted i forbindelse med udgangen.

Litaniet

(det store litani, foreløbigt forslag til revision, HV)

Litaniet bedes som veksellæsning eller vekselsang mellem præst (P) og menighed (M) og kan anvendes på kirkebønnens plads i fastetiden, på Langfredag og på Bededag.

P Herre, Gud Fader i himlen.

M Forbarm dig over os!

P Herre Guds Søn, verdens frelser.

M Forbarm dig over os!

P Herre Gud, du hellige Ånd.

M Forbarm dig over os!

P Vær os barmhjertig, kære Herre, og fri os fra alle synder, fra al vildfarelse og fra alt ondt. Skån os for hærgende sygdom, for sult og misvækst, for krig og undertrykkelse, for ulykke og ødelæggelse. Frels os fra en ondt og brat død og fra den evige død.

M Hør os, kære Herre Gud!

P Hjælp os, Herre, for Kristi fødsels skyld, for hans bitre lidelses og døds skyld, for hans sejrige opstandelses og himmelfarts skyld. Stå os bi i lykke og nød, i vor sidste time og på dommens dag.

M Hør os, kære Herre Gud!

P Styr og led din hellige kirke. Foren den i fælles tro og enig gerning. Send trofaste arbejdere ud til din høst, og hold os til dit salige ord. Stands al vrang lære og tom gudsdyrkelse. Giv

din Ånd og kraft til ordet, trøst de bedrøvede og bange, styrk dem, som forfølges for dit navns skyld.

M Hør os, kære Herre Gud!

P Giv alle folk på jorden fred og enighed. Værn vort land og vort folk. Velsign vor dronning og al øvrighed; udrust dem med indsigt og handlekraft. Giv frugt på jorden og forstand til at bruge dine gaver. Velsign os i vort jordiske kald.

M Hør os, kære Herre Gud!

P Send din hjælp til alle, som er i nød og fare, syge og ensomme, fattige og undertrykte. Gør vel mod dem, som gør ondt mod os. Forbarm dig over alle mennesker.

M Hør os, kære Herre Gud!

Litaniet kan følges af nedenstående kollekt, eller af en anden kollekt.

P Vi takker dig, Gud Fader, at du har givet os din enbårne Søn, Jesus Kristus, for at alle de, som tror på ham, ikke skal fortabes, men have evigt liv. Vi takker dig, Jesus Kristus, at du har båret på dit hellige legeme alle vore synder og med dit blod udslettet alle vore overtrædelser. Vi takker dig, du gode Helligånd, at du har givet os i vore hjerter den tro, at vi intet andet ved til salighed end den korsfæstede Jesus Kristus. Giv os, o Gud, din nåde, at vi af hjertet tror, at alle vore synder er os for Jesu Kristi lidelses og døds skyld forladte, og oplys os ved din Helligånd således, at vi daglig ved Jesu døds kraft afstår fra nogen synd og aldrig slipper Jesus af vore hjerter, førend vi ser ham klarligen i det evige liv! Det beder vi alle i vor Herres Jesu navn!

M Amen.

Børnegudstjeneste

Efterfølgende ordning for børnegudstjeneste er en gudstjeneste på den almindelige højmesse plads.

Imellem ringningerne kan der gives en introduktion til dagens gudstjeneste. Forklarende bemærkninger kan endvidere indflettes på passende steder i gudstjenestens forløb.

I. INDLEDNING

Musik, bøn og lovsang indleder gudstjenesten.

Førend gudstjenesten begynder, ringes der 3 gange med kirkens klokke(r). Sidste ringning afsluttes med bedeslag.

1. Indgang

Efter bedeslagene begynder gudstjenesten med et præludium eller et andet stykke musik.

2. Indgangsbøn

Indgangsbønnen læses af kirkesangeren, kordegnen eller et medlem af menigheden.

I stedet for den almindelige indgangsbøn efter stedets skik kan anvendes en fri indgangsbøn udformet til lejligheden.

Indgangsbønnen kan bortfalde på dette sted og træde i stedet for kollektbønnen efter indgangssalmen.

3. Indgangssalme

Salmerne vælges fortrinsvis fra Den danske Salmebog, men andre salmer (sange) kan vælges under respekt for gudstjenestens og kirkeårets karakter.

Indgangssalmen kan være en fast lovsang, der anvendes ved alle børnegudstjenester.

4. Hilsen

I overensstemmelse med stedets skik, eller præsten siger:

Vor Herres Jesu Kristi nåde, Guds kærlighed og Helligåndens samfund være med os alle!

eller:

Nåde være med jer og fred fra Gud, vor Far, og Herren Jesus Kristus!

Hilsenen kan bringes andre steder i indledningen og er normalt det første præsten siger.

5. Kollektbøn

Præsten beder en kollektbøn, der passer til pågældende afsnit af kirkeåret. Det kan være én af dagens kollektbønner, eller fri kollektbøn udformet til lejligheden.

Kollektbønnen kan på dette sted erstattes af en indgangsbøn, eller den kan helt bortfalde.

II. ORDET

Denne del indeholder 1-2 bibelske læsninger, trosbekendelse, prædiken, kirkebøn og salmer. Derudover kan den indeholde dramatisering og andre visuelle og musikalske indslag. Rækkefølgen af de enkelte led kan tilpasses pågældende gudstjenestes helhedskarakter.

Såfremt der er dåb i gudstjenesten, holdes den forud for denne hoveddel eller i begyndelsen af denne hoveddel. Dåben kan også holdes på nadverens plads, hvis der ikke er nadver i gudstjenesten.

6. Læsning

Tekstvalget er frit, idet der dog bør tilstræbes overensstemmelse med pågældende søndag eller kirkeårsfase. Teksterne kan vælges blandt søndagens tekster, eller blandt et udvalg af tekster, der er udvalgt med særligt hen-

blik på børnegudstjenester. Teksterne kan dramatiseres eller visualiseres, men mindst én af teksterne bør (tillige) oplæses.

Jfr. Indledning til Alterbogsforslaget s. 92-93.

7. Salme mellem læsningerne

Salmen kan være en salme fra salmebogen, en veksel salme eller en kanon. Den kan erstattes af et musikalsk mellemspil, eller den kan helt udgå, hvis der kun er én læsning.

8. Evangelium (prædiketekst)

Se bemærkningerne til punkt 6 (læsning).

Evangelielæsningen indledes normalt med, at præsten siger:

Dette hellige evangelium skriver evangelisten . . .

Menigheden svarer:

Gud være lovet for sit glædelige budskab.

Menigheden står op under oplæsningen.

9. Trosbekendelsen

Trosbekendelsen siges eller synges af præsten og menigheden i fællesskab.

Trosbekendelsen kan flyttes til en anden plads i ORDET.

Vi forsager Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen.

Vi tror på Gud Fader, den almægtige, himlens og jordens skaber, og på Jesus Kristus, hans enbårne Søn, vor Herre, som er undfanget ved Helligånden, født af Jomfru Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfæstet, død og begravet, nedfaret til Dødsriget, på tredje dag opstanden fra de døde, opfaret til himmels, siddende ved Gud Faders, den almægtiges, højre hånd, hvorfra han skal komme at dømme levende og døde.

Vi tror på Helligånden, den hellige almindelige kirke, de helliges samfund, syndernes forladelse, kødets opstandelse og det evige liv. Amen.

10. Salme før prædikenen

Kan udgå.

11. Prædiken

Prædikenen holdes fra prædikestolen, eller et andet egnet sted i kirkerummet. Prædikenen kan erstattes af en fri samtale, eller den kan indgå som en del af en større helhed med tekstlæsning og dramatisering/visualisering.

12. Kirkebøn

Kirkebønnen kan bedes fra prædikestolen i tilknytning til prædikenen, eller som et selvstændigt gudstjenesteled.

Den kan bedes af præsten alene, medlemmer af menigheden kan medvirke, eller den kan bedes i litani-form.

13. Salme efter prædikenen

Kirkebønnen kan bedes efter denne salme. Og i dette tilfælde efterfølges kirkebønnen af en salme eller et salmevers forud for nadveren.

Såfremt der ikke skal være nadver, fortsættes med slutningskollekten (pkt. 18), eller kirkebøn og Fadervor, eller evt. dåb.

III. NADVER

Der anvendes et ritual i overensstemmelse med stedets skik, eller følgende ritual beregnet særligt for børnegudstjeneste.

Faste elementer i nadverritualet er Fadervor, Indstiftelsesordene og Nadvermåltidet.

14. Nadverindledning / Nadverbøn

Der anvendes en nadverindledning (nadverbøn) i overensstemmelse med stedets skik, eller én af følgende nadverindledninger (nadverbønner).

Note, HV: Efter beslutning i underudvalget har jeg forsøgt at udforme en forenklet gengivelse af den gamle nadverformaning. Men det har ikke været nogen nem opgave. Derfor forelægges til drøftelse forskellige forsøg og henvisninger .

Eventuelt kan nadverindledningen (nadverbønnen) bortfalde, sådan at nadverritualet indledes med Fadervor.

Præsten:

Vor Herre Jesus Kristus har selv sagt,
at han i den hellige nadver skænker os sig selv
med syndernes forladelse og evigt liv.

Følg derfor i lydlig tro hans indbydelse, når han siger:

»Tag dette brød og spis det. Drik alle af dette bæger.

Gør dette til ihukommelse af mig.«

Og lad os sammen bede den bøn,

som han selv har lært os:

Fader vor

HV: Forsøg på meget forkortet og forenklet gengivelse af
den gamle nadverformaning.

Eller

Vi takker dig, himmelske Far,
fordi du skabte himlen og jorden.

Alt har vi modtaget fra dig.

Gud, vi takker dig, fordi du elskede verden

og gav din enbårne Søn, for at vi skal have evigt liv.

Vi beder dig, at du vil holde os fast i din kærlighed,

og at du i dette måltid vil forny dit fællesskab med os,

nu og i al evighed. Hør os i Jesu navn,

du vor Far, som er i himlen,

HV: Forsøg på kort nadverbøn.

Eller

Vor Herre Jesus Kristus har selv sagt: »Jeg er livets brød.

Den, som kommer til mig, skal ikke hunge; og den, som

tror på mig, skal aldrig tørste.« I sin hellige nadver skæn-

ker den korsfæstede og opstandne frelser os sig selv, så at

hver den, som hungrer og tørster efter retfærdighed, dér

kan finde mad og drikke til evigt liv. Så følg i lydlig tro

hans indbydelse, når han siger: »Tag dette og spis det; drik

alle deraf; gør dette til min ihukommelse!« Da vil han

forene jer med sig selv, så at I under vandringen her på
jorden stadig må komme ham i hu og engang samles med
ham i hans rige. Derom vil vi nu af hjertet bede:

Fader vor

1985, s. 15, let rev. Nadverformaningen findes også i Nadver
Alternativ B, hvor den efterfølges af »Opstandne Herre og
frelser«. Her efterfølges den direkte af Fadervor, sådan som
det var tilfældet i det ældre danske nadverritual, senest
1895.

Eller

Opstandne Herre og frelser,

du som selv er til stede iblandt os med din rige kærlighed!

Giv os at modtage dit legeme og blod til ihukommelse af

dig

og til stadfæstelse i troen på syndernes forladelse.

Rens os fra synd og gør os faste i håbet til det evige liv.

Giv os at vokse i kærligheden

og lad os med alle troende blive ét i dig,

ligesom du er ét med Faderen.

Fader vor

HV: Forsøg på yderligere forenkling i forhold til 1985.

15. Fadervor

Præst og menighed siger i fællesskab:

Fader vor, du som er i himlen,

helliget vorde dit navn, komme dit rige,

ske din vilje som i himlen således også på jorden.

Giv os i dag vort daglige brød.

Og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere.

Og led os ikke i fristelse, men fri os fra det onde.

Thi dit er riget og magten og æren i evighed! Amen.

16. Indstiftelsesordene

Præsten fortsætter med at læse eller messe indstiftelsesordene. Herunder står menigheden op.

Ved NB tager præsten disken, benholdsvis kalken, og holder dem, mens pågældende afsnit læses. Præsten kan herunder vende sig mod menigheden.

Vor Herre Jesus Kristus i den nat, da han blev forrådt,

(NB) tog brødet, takkede og brød det,

gav sine disciple det og sagde:

»Tag dette og spis det; det er mit legeme, som gives for jer.

Gør dette til min ihukommelse.«

Ligeså (NB) tog han også kalken efter aftensmåltidet,

takkede, gav dem den og sagde:

»Drik alle deraf; denne kalk er den nye pagt i mit blod,

som udgydes for jer til syndernes forladelse.

Gør dette, så ofte som I drikker den, til min ihukommelse.«

17. Nadvermåltidet

Efter indstiftelsesordene går nadvergæsterne op til alteret og knæler ved alterbordet.

Præsten uddeler brødet til hver enkelt nadvergæst med ordene:

Dette er Jesu Kristi legeme.

Præsten rækker vinen til hver enkelt nadvergæst med ordene:

Dette er Jesu Kristi blod.

Efter hvert bord siger præsten:

Den korsfæstede og opstandne frelser, vor Herre Jesus Kristus,

som nu har givet jer sit hellige legeme og blod,

hvormed han har gjort fyldest for alle jeres synder,

han styrke og opholde jer derved i en sand tro til det evige liv!

Fred være med jer!

Eller præsten kan nøjes med at sige:

Fred være med jer!

Under uddelingen kan der synges en salme, der kan spilles musik, eller der kan være stille.

Efter uddelingen går nadvergæsterne tilbage til deres pladser, og der kan synges en kort salme.

IV. AFSLUTNING

18. Slutningskollekt

Præsten beder den afsluttende kollektbøn, eller en fri kollektbøn udformet til lejligheden.

Menigheden svarer efter slutningskollekten:

Amen.

Bønnen kan eventuelt bortfalde eller erstattes af et salmevers.

19. Velsignelse

Menigheden står op under velsignelsen, mens præsten siger:

Herren velsigne dig og bevare dig.

Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig.

Herren løfte sit åsyn på dig og give dig fred.

Menigheden svarer:

Amen. Amen. Amen.

20. Udgangssalme

21. Udgangsbøn

Udgangsbønnen læses af kirkesangeren, kordegnen eller et medlem af menigheden.

I tilknytning til udgangsbønnen kan der være meddelelser.

I stedet for den almindelige udgangsbøn efter stedets skik kan anvendes en fri udgangsbøn udformet til lejligheden.

Udgangsbønnen kan eventuelt udelades eller erstattes af et udgangsord.

22. Udgang

Mens præsten og menigheden forlader kirkerummet, spilles der et orgelstykke (postludium) ellet et andet stykke musik.

Indsamling finder almindeligvis sted i forbindelse med udgangen.